

Международна федерация по баскетбол – ФИБА
Българска федерация по баскетбол

Официални състезателни правила по баскетбол

Възприети
От **Централното бюро на ФИБА**
в Пекин, Китай на 26 април 2008 г.

в сила от 1 октомври 2008 г.

Навсякъде в настоящите Официални състезателни правила, всички обяснения, направени за състезател, треньор, съдия и др. в мъжки род, също се отнасят и за женски род. Трябва да бъде ясно, че това е направено единствено от практически съображения.

ПРАВИЛО ЕДНО – ИГРАТА

Член 1 ДЕФИНИЦИИ

1.1 Баскетболната игра

Играта баскетбол се провежда от два (2) отбора от по пет (5) състезатели. Целта на всеки отбор е да вкара топката в противниковия кош и да попречи на съперника да отбележи кош.

Баскетболната игра се ръководи от съдии, секретарски апарат и комисар (дежурен наблюдател).

1.2 Кош: собствен и противников

Кошът, атакуван от отбора, е противниковият кош, а кошът, защитаван от отбора, е собственият кош.

1.3 Победител в играта

Победител в играта е отборът, отбелязал по-голям брой точки до края на игралното време на срещата.

ПРАВИЛО ДВЕ – ИГРИЩЕ И СЪОРЪЖЕНИЯ

Член 2 ИГРИЩЕ

2.1 Игрално поле

Игрището представлява равна, твърда плоскост, свободна от всякакви препятствия, с размери от двадесет и осем (28) метра дължина и петнадесет (15) метра ширина, измерени от вътрешната страна на граничните линии.

2.2 Линии

Всички линии трябва да бъдат начертани в един и същи цвят (за предпочитане – бял), широки пет (5) сантиметра и ясно видими.

2.2.1 Гранични линии

Игралното поле е очертано с граничните линии, състоящи се от крайни линии (по късите страни) и странични линии (по дългите страни). Тези линии не са част от игрището.

Всяко външно препятствие, включително и седящите на отборната скамейка, трябва да отстои най-малко на два (2) метра от игралното поле.

2.2.2 Средна линия, среден кръг и полукръгове

Средната линия се очертава успоредно на крайните линии, между средните точки на страничните линии, като продължава с по петнадесет (15) сантиметра извън тях.

Средният кръг се очертава в средата на игрището и има радиус от 1.80 м., измерен до външната страна на окръжността. Ако вътрешната част на средния кръг е оцветена, то това трябва да е в същия цвят, в който са оцветени ограничителните полета.

Полукръговете при ограничителните полета са с радиус от 1.80 м., измерен до външната страна на окръжността и центровете им лежат в средните точки на линиите за наказателни удари.

2.2.3 **Линии за наказателни удари и ограничителни полета**

Линията за наказателни удари се очертава успоредно на всяка крайна линия. Външната ѝ страна отстои на 5.80 м. от вътрешната страна на крайната линия и е дълга 3.60 м. Средната ѝ точка лежи на мислената права, която съединява средните точки на двете крайни линии.

Ограничителните полета са обозначени площи на игрището, ограничени от крайните линии, линиите за наказателни удари и линии, които започват от крайните линии, така че външната им страна да отстои на три (3) м. от средните точки на крайните линии и които завършват в крайните точки на линиите за наказателни удари. Тези линии, (без крайните линии), са част от ограничителното поле. Ако вътрешната част на ограничителните полета е оцветена, то това трябва да е в същия цвят, в който е оцветен средният кръг.

Местата около ограничителните полета, които се заемат от състезателите по време на изпълнение на наказателни удари, се обозначават по начина, оказан в съответната диаграма.

2.2.4 **Зона на трите точки**

Полето на трите точки за даден отбор представлява цялата площ на игралното поле, с изключение на площта в близост до противниковия кош, ограничена от и включваща:

- Две успоредни линии, започващи от и перпендикулярни на крайните линии, чиито външни страни са разположени на 6.25 м. от точката на пода, определена от перпендикуляра, спуснат от центъра на противниковия кош. Разстоянието от тази точка до средата на вътрешния край на крайната линия е 1.575 м.
- Полукръг с радиус от 6.25 м., измерен до външната страна на линията, с център в гореописаната точка и който преминава в успоредните прави.

2.2.5 **Зони на отборните скамейки**

Зоните на отборните скамейки се очертават извън игрището от същата страна, на която са разположени секретарската маса и отборните скамейки.

Всяка зона се ограничава от една линия, която е продължение на крайната линия и дълга не по-малко от два (2) метра и от друга линия, също дълга не по-малко от два (2) метра, перпендикулярна на страничната линия и очертана на разстояние пет (5) м. от вътрешната страна на средната линия.

В зоната на отборната скамейка трябва да са налице четиринадест (14) седящи места за треньорите, помощник-треньорите, заместниците и придружителите на отбора. Всякакви други лица трябва да се намират най-малко на два (2) м. зад отборната скамейка.

Член 3 СЪОРЪЖЕНИЯ

Изисква се следното оборудване на баскетболното игрище:

- Баскетболни конструкции, състоящи се от:
 - Табла
 - Кошове, включващи обръчи (оразмерени за динамичен товар) и мрежички
 - Подпорни конструкции за таблата, включително и обезопасяването (тапицировката)
- Баскетболни топки
- Официален часовник за играта
- Информационно табло
- Уред за двадесет и четири секунди
- Хронометър или друг подходящ (видим за всички) уред (не часовника за игра) за измерване на едноминутните прекъсвания
- Два (2) отделни и подчертано различни сигнала с много силен звук
- Официален протокол на срещата
- Табелки за нарушенията на състезателите
- Сигнални показатели за отборните нарушения
- Индикаторна стрелка за алтернативно притежание на топката
- Игрална подова настилка
- Игрално поле
- Подходящо осветление

За по-детайлно описание на съоръженията, виж приложението "Баскетболни съоръжения".

ПРАВИЛО ТРИ – ОТБОРИ

Член 4 ОТБОРИ

4.1 Дефиниция

4.1.1 Член на отбора има правоспособност за игра, когато му е разрешено да играе за даден отбор, съгласно регламента на организаторите на състезанието, включително и по отношение на възрастовите граници.

4.1.2 Член на отбора има право да играе, когато е вписан в официалния протокол преди започване на срещата. Това е в сила докато той бъде дисквалифициран или извърши пет (5) нарушения.

4.1.3 По време на играта всеки член на отбора е:

- Състезател, когато е в игрището и има право да играе.
- Заместник, когато не се намира в игрището, но има право да играе.
- Отстранен състезател, когато е извършил пет (5) нарушения и повече няма право да играе.

4.1.4 По време на интервал от играта, всички членове на отбора, които имат право да играят, се считат за състезатели.

4.2 Правило

4.2.1 Всеки отбор се състои от:

- Не повече от дванадесет (12) правоспособни членове на отбора, включително и капитан.
- Треньор, а при желание на отбора – и помощник-треньор.
- Не повече от пет (5) придружители на отбора, които могат да седят на отборната скамейка и имат специализирани функции като менажер, лекар, физиотерапевт, статистик, преводач и др.

4.2.2 По време на игра, в игрището трябва да се намират по пет (5) състезатели от всеки отбор, които могат да бъдат сменявани.

4.2.3 Заместникът става състезател и състезателят – заместник, когато:

- Съдията му даде знак да влезе в игрището.
- По време на едноминутно прекъсване или на интервал от играта, когато заместникът поиска смяна от секретаря.

4.3 Униформи

4.3.1 Униформата на всички членове на отбора се състои от:

- Фланелки, изработени от еднакъв доминиращ цвят отпред и отзад. Всички състезатели трябва да вкарват фланелките си вътре в гачетата. Разрешени са трика от една част.
- Гачета, изработени от еднакъв доминиращ цвят отпред и отзад, който може да бъде различен от цвета на фланелките.
- Разрешава се използването на трика, които продължават и под гачетата, но само ако те са от същия доминиращ цвят, както гачетата.

4.3.2 Всеки член на отбора трябва да носи отпред и отзад на фланелката си номера, които трябва да бъдат плътни и в едноцветен наситен тон, контрастиращ с цвета на фланелката.

Номерата трябва да бъдат ясно видими и:

- Тези на гърба трябва да са високи най-малко двадесет (20) см.
- Тези на гърдите трябва да са високи най-малко десет (10) см.
- Номерата трябва да са с ширина най-малко два (2) см.
- Отборите могат да ползват номера от четири (4) до петнадесет (15). Разрешава се на националните федерации да одобряват за вътрешните си състезания всякакви номера, състоящи се максимално от две (2) цифри.
- Състезателите от един отбор не могат да носят повтарящи се номера.
- Всяка реклама върху униформата или лого трябва да са на разстояние не по-малко от пет (5) см. от номерата.

4.3.3 Отборите трябва да имат най-малко два комплекта униформи (екипи), като:

- Отборът, поставен на първо място в програмата (отборът-домакин) носи фланелки в светъл цвят (за предпочитане – бели).
- Отборът, поставен на второ място в програмата (отборът-гост) носи фланелки в тъмен цвят.
- Все пак, ако двата отбора се споразумеят, те могат да разменят цветовете на фланелките си.

4.4 Друго оборудване

4.4.1 Всички елементи от екипировката на състезателите трябва да са присъщи на баскетболната игра. Всяко приспособление, което е проектирано с цел да се увеличи ръста на състезателя, неговия досег и въобще всичко, което му дава неспортсменско предимство, не трябва да бъде разрешавано.

4.4.2 Състезателите не трябва да носят екипировка (предмети), които биха могли да наранят други състезатели.

- **Не са разрешени** следните предмети:
 - Предпазители (протектори) за пръст, китка, ръка, лакът или предмишница, също гипсови отливки или скоби (шини) от кожа, пластична материя, мека пластична материя, метал или от какъвто и да е друг твърд материал, дори и ако е обвит с мека тапицировка
 - Предмети, които могат да причинят порязване или охлузване (ноктите на ръцете трябва да бъдат плътно изрязани)
 - Накити за глава, гребени в косата или бижута
- **Разрешени** са следните предмети:
 - Предпазители (протектори) за рамото, мишницата, бедрото или подбедрицата, но при положение, че материалът е тапициран така, че да не може да нарани други състезатели
 - Наколенки, при положение, че са с подходящо покритие
 - Протектор за счупен нос, дори и ако е от твърд материал
 - Очила, стига да са такива, че да не създават опасност за другите състезатели
 - Ленти за глава, не по-широки от пет (5) см., изработени от едноцветна неохлузваща материя, гъвкав пластичен материал или ластична материя

- 4.4.3 Всяка друга екипировка, спомената в този член, трябва да бъде одобрена от Техническата комисия на ФИБА.

Член 5 СЪСТЕЗАТЕЛИ: НАРАНЯВАНЕ

- 5.1 В случай на нараняване на състезател(и), съдиите могат да прекъснат играта.
- 5.2 Ако се случи нараняване, когато топката е "жива", съдиите трябва да се въздържат да дават сигнал със свирката, докато отборът във владение на топката стреля към коша, изгуби контрол над топката, задържи топката от игра или топката стане „мъртва“. Когато обаче е необходимо да се предпази наранен състезател, съдиите могат да прекъснат играта незабавно.
- 5.3 Ако нараненият състезател не е в състояние да продължи да играе незабавно (приблизително 15 секунди) или ако е получил външна помощ, той трябва да бъде сменен, освен ако отборът му трябва да продължи да играе с по-малко от пет (5) състезатели на игралното поле.
- 5.4 Треньори, помощник-треньори и придружители на отборите могат да влязат в игрището с разрешение на един от съдиите, за да окажат помощ на наранения състезател, преди той да бъде сменен.
- 5.5 Разрешава се на лекар да влезе в игрището без разрешение на съдията, ако по негова преценка нараненият състезател се нуждае от незабавна медицинска помощ.
- 5.6 Всеки състезател, който кърви или има открита рана, трябва да бъде заменен с друг състезател. Състезателят може да се завърне в игрището, само когато кървенето е спряно и пострадалата част или открита рана са напълно и сигурно превързани.
- Ако обаче наранен състезател или състезател, който кърви или има открита рана, се възстанови по време на едноминутно прекъсване, взето от един от отборите в същия период на спряно време, то същият състезател може да продължи да играе.
- 5.7 Състезатели, които са представени от треньора, за да започнат срещата, могат да бъдат заменени в случай на нараняване. В този случай, на противниковия отбор се разрешава да замени, ако желае, същият брой състезатели.

Член 6 КАПИТАН: ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ

- 6.1 Капитанът (КАП) е състезател, определен от треньора да представлява своя отбор на игрището. Той може да се свързва със съдиите, за да получи необходими пояснения, но при условие, че извърши това по учтив начин и само, когато топката е "мъртва" и времето за игра спряно.
- 6.2 В края на срещата капитанът трябва незабавно да уведоми старши-съдията, че неговият отбор контестира резултата от срещата, като се подпише на мястото в официалния протокол, отбелязано като "Подпис на капитана в случай на контастация".

Член 7 ТРЕНЬОРИ: ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ

- 7.1 Най-малко двадесет (20) минути преди определеното време за започване на срещата, всеки треньор или негов представител, трябва да представи на секретаря списък с имената и номерата на членовете на отбора, които имат право да участват в играта, както и името на капитана на отбора, на треньора и помощник-треньора. Всички членове на отбора, чиито имена фигурират в протокола на срещата, имат право да вземат участие в играта, дори ако пристигнат след началото на срещата.
- 7.2 Най-малко десет (10) минути преди срещата, треньорите трябва да потвърдят съгласието си с вписаните в протокола имена и номера на техните състезатели и имената на треньорите, като се подписват в протокола на срещата. По същото време те трябва да посочат петте състезатели от техния отбор, които ще започнат срещата. Пръв трябва да представи тази информация треньорът на отбор 'А'.
- 7.3 Треньорите и помощник-треньорите, (както и заместниците и придружителите на отбора), са единствените лица, на които се разрешава да останат в зоната на отборната скамейка, освен при наличие на други разпоредения в настоящите правила.
- 7.4 По време на срещата треньорът и помощник-треньорът могат да се обръщат към секретарския апарат, за да получат статистическа информация, но само когато топката за игра е "мъртва" и времето за игра спряно.
- 7.5 Единствено на треньора се разрешава да стои прав по време на срещата. Той може да се обръща гласно към своите състезатели при положение, че не напуска зоната на отборната скамейка.
- 7.6 Ако е налице помощник-треньор, то името му трябва да се впише в протокола на срещата преди започването ѝ (подписът му не е необходим). Той трябва да поеме всички права и задължения на треньора, ако поради каквато и да е причина, последният не е в състояние да ги изпълнява.
- 7.7 Когато капитанът напуска играта, треньорът трябва да уведоми един от съдиите за номера на състезателя, който ще го замества като капитан на игрището.
- 7.8 Капитанът може да действа и като треньор, ако не е налице треньор или той не е в състояние да изпълнява задълженията си и няма помощник-треньор, вписан в протокола (или последният не е в състояние да изпълнява задълженията си). Ако на капитана се наложи да напусне игрището, той може да продължи да действа като треньор. Ако обаче напускането му се дължи на дисквалифициращо нарушение или ако поради нараняване той не е в състояние да действа като треньор, то неговия заместник като капитан има право да го замени и като треньор.
- 7.9 Треньорът определя състезателя, който ще изпълни наказателни удари при всички случаи, когато изпълнителят на наказателните удари не се определя от правилата.

ПРАВИЛО ЧЕТИРИ – РЕД НА ИГРАТА

Член 8 ВРЕМЕТРАЕНЕ НА ИГРАТА, РАВЕН РЕЗУЛТАТ И ПРОДЪЛЖЕНИЯ

- 8.1 Играта се състои от четири (4) периода по десет (10) минути всеки.
- 8.2 Между първия и втория периоди (първо полувреме), между третия и четвъртия периоди (второ полувреме), както и преди всяко продължение, има интервали в играта от по две (2) минути.
- 8.3 Почивката между полувремената е петнадесет (15) минути.
- 8.4 Интервал в играта се счита и периода от двадесет (20) минути преди началото на срещата.
- 8.5 Интервал в играта започва:
- Двадесет (20) минути преди началото на срещата.
 - Когато прозвучи сигналът за край на игралното време за даден период.
- 8.6 Интервал в играта завършва:
- В началото на първия период, когато топката е редовно отплесната от един от скачащите състезатели по време на изпълнението на спорна топка.
 - В началото на всички останали периоди, когато топката докосне или е редовно докосната от състезател в игрището при вкарването ѝ в игра отвън.
- 8.7 Ако резултатът е равен след завършване на игралното време на четвъртия период, следват толкова продължения от по пет (5) минути, колкото са необходими, за да се наруши равенството.
- 8.8 Ако е отсъдено нарушение, когато прозвучи сигналът за край на игралното време на даден период, или непосредствено преди това, всички евентуални наказателни удари се изпълняват след края на игралното време.
- 8.9 Ако, като резултат от изпълнението на тези наказателни удари се налага изиграването на продължение, то всички нарушения, отсъдени след края на игралното време, се считат като извършени по време на интервал в играта и наказателният удар(и) се изпълняват преди началото на продължението.

Член 9 НАЧАЛО И КРАЙ НА ПЕРИОД ИЛИ СРЕЩА

- 9.1 Първият период започва, когато при изпълнението на спорната топка, топката е редовно отплесната от един от скачащите състезатели.
- 9.2 Всички останали периоди започват, когато топката докосне или е редовно докосната от състезател в игрището при вкарването ѝ в игра отвън.
- 9.3 Срещата не може да започне, ако един отбор не е на терена с петима (5) състезатели, готови за игра.

- 9.4 За всички срещи, отборът, поставен на първо място в програмата (отборът-домакин), има право на отборна скамейка и собствен кош от лявата страна на секретарската маса с поглед към игрището. Ако обаче двата отбора се споразумеят, те могат да сменят отборните си скамейки и/или кошовете си.
- 9.5 Преди първия и третия периоди, отборите имат право да загряват в половината на игрището, където се намира противниковия кош.
- 9.6 За второто полувреме, отборите сменят кошовете си.
- 9.7 По време на всички продължения, отборите продължават да атакуват същите кошове, както през четвъртия период.
- 9.8 Период, продължение или цялата среща завършват, когато прозвучи сигналът на часовника за игра за край на игралното време.

Член 10 СТАТУТ НА ТОПКАТА

- 10.1 Топката бива "жива" или "мъртва".
- 10.2 Топката става **жива**, когато:
- По време на спорна топка, е отплесната редовно от един от скачащите състезатели.
 - При изпълнение на наказателен удар, топката е на разположение на изпълнителя.
 - При вкарване на топката в игра отвън, тя е на разположение на състезателя, който ще я вкара в игра.
- 10.3 Топката става **мъртва**, когато:
- Е постигнат кош от игра или сполучлив наказателен удар.
 - Съдия даде сигнал със свирката си, когато топката е "жива".
 - Е видно, че топката няма да влезе в коша по време на изпълнение на наказателен удар, когато той трябва да бъде последван от:
 - Друг наказателен удар(и).
 - Друго следващо наказание (наказателен удар(и) и/или притежание на топката за вкарване в игра отвън).
 - Прозвучи сигналът на часовника за игра за край на игралното време на всеки период.
 - Прозвучи сигналът на уреда за двадесет и четири секунди, когато един отбор е в притежание на топката.
 - Топката, която е във въздуха след стрелба в коша от игра, е докосната от кой да е състезател, след като:
 - Прозвучи съдийски сигнал.
 - Е прозвучал сигналът на часовника за игра за край на игралното време на периода.
 - Е прозвучал сигналът на уреда за двадесет и четири секунди.
- 10.4 Топката **не става мъртва** и ако има отбелязани точки, те се зачитат, когато:
- Топката се намира във въздуха след стрелба в коша от игра и:
 - Прозвучи съдийски сигнал.
 - Е прозвучал сигналът на часовника за игра за край на игралното време на периода.

- Е прозвучал сигналът на уреда за двадесет и четири секунди.
- Топката се намира във въздуха след изпълнение на наказателен удар, когато прозвучи съдийски сигнал за каквото и да е нарушение на правилата, освен ако то е извършено от изпълнителя на наказателния удар.
- Състезател извърши нарушение срещу кой да е противников състезател, докато топката все още е притежание на противник, който в момента е в положение на стрелба в коша от игра и който завършва стрелбата си с едно непрекъснато движение, започнало преди отсъждането на нарушението.

Този принцип е неприложим, и ако има отбелязан кош, той не се зачита, ако след съдийския сигнал състезателят извърши съвсем ново движение за стрелба в коша.

Този принцип е неприложим, и ако има отбелязан кош, той не се зачита, ако по време на продължителното движение за стрелба в коша, прозвучи сигналът на часовника за край на игралното време на периода или на уреда за двадесет и четири секунди.

Член 11 МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА СЪСТЕЗАТЕЛ И СЪДИЯ

11.1 Местоположението на **състезател** се определя от това къде той допира пода.

Когато е във въздуха след скок, той запазва същия статут, който е имал при последния му допир с пода по отношение на граничните линии, средната линия, линията на зоната на трите точки, наказателната линия или граничните линии на ограничителното поле.

11.2 Ако състезател, който е отскочил от предното поле на отбора си, установи ново отборно владение на топката докато все още е във въздуха, неговото местоположение, свързано със задното или предното поле на отбора, не е още определено докато той не се приземи на пода.

11.3 Местоположението на **съдия** се определя по същия начин, както това на състезателя. Когато топката докосне съдията, това е равносилно на докосване на пода, където той се е намирал.

Член 12 СПОРНА ТОПКА И АЛТЕРНАТИВНО ПРИТЕЖАНИЕ НА ТОПКАТА

12.1 Дефиниция

12.1.1 **Спорна топка** е това игрово положение, когато съдията в началото на първия период, подхвърля топката в средния кръг между кои да са двама противникови състезатели.

12.1.2 Игрово положение **задържана топка** има, когато двама или повече състезатели от двата отбора са поставили здраво едната или двете си ръце върху топката, така че никой от тях да не може да я овладее без употреба на непозволена грубост.

12.2 Процедура

- 12.2.1 Всеки от скачащите състезатели застава с двата си крака вътре в половината от средния кръг, която е по-близо до собствения кош, като единият му крак трябва да е по-близо до средната линия на кръга.
- 12.2.2 Съиграчи не могат да заемат съседни места около кръга, ако някой противников състезател пожелае да заеме някое от тези места.
- 12.2.3 Съдията подхвърля топката нагоре (вертикално) между скачащите състезатели, на височина, по-голяма от тази, до която кой да е от двамата може да достигне, скачайки.
- 12.2.4 Топката трябва да бъде отплесната с ръка или ръце от единия или от двамата скачащи състезатели, **след като** е достигнала най-високата си точка.
- 12.2.5 Никой от скачащите състезатели не може да напусне мястото си, докато топката не е редовно отплесната.
- 12.2.6 Никой от скачащите състезатели не може да хване топката или да я отплесне повече от два пъти, преди тя да е докоснала някой от нескачащите състезатели или пода.
- 12.2.7 Ако топката не бъде отплесната от поне един от скачащите състезатели, съдията подновява изпълнението на спорната топка.
- 12.2.8 Никой от нескачащите състезатели не може да изнася част от тялото си върху или над граничната линия на кръга (въздушния цилиндър), преди топката да бъде отплесната.

Неспазването на някое от изискванията на чл. 12.2.1, 12.2.4, 12.2.5, 12.2.6 или 12.2.8 се счита за грешка.

12.3 Положение на спорна топка

Игрово положение "спорна топка" е налице, когато:

- Е отсъдена "задържана топка".
- Топката излиза извън игрището и съдиите не са сигурни или пък са на противни становища кой от състезателите последен е докоснал топката в игрището.
- Е отсъдена грешка на състезатели от двата отбора след изпълнение на несполучлив последен или единствен наказателен удар.
- "Жива" топка заседне между обръча и таблото (освен между последователни наказателни удари).
- Топката стане "мъртва", когато не е в притежание или не е била присъдена на никой отбор.
- След взаимното унищожаване на еднакви санкции за нарушения, отсъдени срещу двата отбора се окаже, че не са останали други наказания за администриране и топката не е била в притежание, нито е била присъдена на някой от отборите преди първото нарушение или грешка.
- Започват всички периоди на игра без първия период.

12.4 Алтернативно притежание

12.4.1 Алтернативното притежание е метод, който прави топката "жива" чрез вкарването ѝ в игра отвън, вместо чрез изпълнение на спорна топка.

12.4.2 При всички положения на спорна топка, отборите алтернативно получават правото да вкарат топката в игра отвън, от точка, най-близо до мястото на спорната топка.

12.4.3 Отборът, който не овладее "живата" топка след изпълнението на спорната топка в началото на първия период, получава правото на първото алтернативно притежание на топката за вкарване в игра отвън.

12.4.4 Отборът, получил право на алтернативно притежание на топката в края на всеки период, ще вкара топката в игра в началото на следващия период от продължението на средната линия, срещу секретарската маса.

12.4.5 Алтернативното притежание на топката:

- **Започва**, когато топката е на разположение на състезателя, който ще я вкара в игра отвън.
- **Завършва**, когато:
 - Топката докосне или е редовно докосната от състезател в игрището.
 - Отборът, вкарващ топката в игра отвън, извърши грешка, свързана с това действие.
 - "Жива" топка заседне между обръча и таблото при вкарването ѝ в игра отвън.

12.4.6 Отборът с право на алтернативно притежание на топката за вкарването ѝ в игра отвън, се определя от посоката на индикаторната стрелка, сочеща към противниковия кош. Посоката на стрелката се сменя незабавно, когато вкарването на топката в игра отвън е завършено.

12.4.7 Ако отборът, вкарващ алтернативно топката в игра отвън, извърши грешка, свързана с това действие, то той губи правото си на алтернативно притежание на топката. Посоката на индикаторната стрелка се сменя незабавно, показваща че на противниковия отбор се дава правото на алтернативно притежание на топката при следващото положение на спорна топка. Играта се подновява, като топката се връчва на противников състезател на отбора, извършил грешката, за да я вкара в игра отвън, както след обикновена грешка (т.е. не чрез алтернативно притежание на топката).

12.4.8 Нарушение, извършено от един отбор:

- Преди началото на всеки период, с изключение на първия период, или
- По време на вкарване на топката в игра отвън по алтернативния метод, не причинява загуба на алтернативното притежание на топката от отбора, вкарващ я в игра.

Ако подобно нарушение е извършено по време на вкарването на топката в игра отвън в началото на период, след като топката е връчена на състезателя, но преди да е докоснала състезател в игрището, то се счита, че нарушението е извършено в игрално време и се наказва съответно правилата.

Член 13 КАК СЕ ИГРАЕ С ТОПКАТА**13.1 Дефиниция**

13.1.1 По време на играта с топката се играе само с ръка или ръце, като тя може да бъде подавана, хвърляна, отплесвана, търкаляна или дриблирана в която и да е посока, при спазване на ограниченията, изложени в настоящите правила.

13.2 Правило

Да се тича с топката, тя да се рита или спира с коя да е част от крака **преднамерено** или да се удря с юмрук, се счита за грешка.

Обаче, случайно съприкосновение или докосване на топката с коя да е част от крака, не се счита за грешка.

Неспазването на някое от изискванията на чл. 13.2 се счита за грешка.

Член 14 ВЛАДЕНИЕ НА ТОПКАТА

14.1 Отборното владение на топката **започва**, когато тя се владее от състезател от този отбор, който държи или дриблира с "жива" топка или пък когато тя е на негово разположение.

14.2 Отборното владение на топката **продължава**, когато:

- Състезател от същия отбор владее "жива" топка.
- Топката се подава между съотборници.

14.3 Отборното владение на топката **завършва**, когато:

- Противниковият отбор овладее топката.
- Топката стане "мъртва".
- Топката е напуснала ръката (ръцете) на състезателя след стрелба в коша от игра или при изпълнение на наказателен удар.

Член 15 СЪСТЕЗАТЕЛ В ПОЛОЖЕНИЕ НА СТРЕЛБА

15.1 **Стрелба в коша** от игра или по време на изпълнение на наказателен удар е налице, когато топката се държи в ръката (ръцете) на състезателя и след това се хвърля във въздуха по посока на противниковия кош.

Отплесване е налице, когато посредством удряне на топката с ръка (ръце), тя се отправя към противниковия кош.

Забиване е налице, когато топката е вкарана със сила отгоре надолу в противниковия кош с една или две ръце.

Отплесването и забиването се считат също за стрелба в коша от игра.

15.2 **Стрелбата в коша:**

- **Започва**, когато състезателят започне продължителното движение, което обикновено предшества хвърлянето на топката и когато, по преценка на съдиите, е започнал опит за отбелязване на кош чрез хвърляне, отплесване или забиване на топката в противниковия кош.
- **Завършва**, когато топката напусне ръката (ръцете) на стрелящия състезател, а ако той се намира във въздуха, когато и двата му крака са приземени.

При това ръката (ръцете) на стрелящия състезател може да са задържани от противник, така че той не може да отбележи кош, макар да е считан от съдиите в положение на стрелба. В този случай не е необходимо топката да е напуснала ръката или ръцете на стрелящия състезател, за да се счита, че той е в положение на стрелба.

Няма връзка между броя на направените позволени крачки и положението на стрелба в коша.

- 15.3 **Продължителното движение** при стрелбата в коша:
- Започва след като топката се задържи в ръката (ръцете) на състезателя и той е започнал движението за стрелба, обикновено отдолу нагоре.
 - Може да включи движение на ръката (ръцете) и/или тялото на състезателя, използвани от него при стрелба в коша.
 - Завършва, когато топката напусне ръката (ръцете) на състезателя или е направено съвършено ново движение за стрелба в коша.

Член 16 ПОСТИГАНЕ НА КОШ И НЕГОВАТА СТОЙНОСТ

16.1 Дефиниция

16.1.1 Кош е постигнат, когато "жива" топка влезе в коша отгоре надолу и се задържи в мрежичката или премине през нея.

16.1.2 Счита се, че топката е в коша, когато и най-малка част от нея е вътре в обръча и под горното му ниво.

16.2 Правило

16.2.1 Кош се зачита в полза на отбора, нападащ противниковия кош, в който е влязла топката, както следва:

- Кош, постигнат от наказателен удар, се брой за една (1) точка.
- Кош от игра, постигнат от зоната на двете точки, се брой за две (2) точки.
- Кош от игра, постигнат от зоната на трите точки, се брой за три (3) точки.
- Когато при изпълнение на последен или единствен наказателен удар, топката докосне ринга и след това редовно е докосната от нападател или защитник преди да влезе в коша, то се зачитат две (2) точки.

16.2.2 Ако състезател отбележи **случайно** кош от игра в **собствения си кош**, то се зачитат две (2) точки, които се вписват като отбелязани от действащия капитан на противниковия отбор в игрището.

16.2.3 Ако състезател отбележи **умишлено** кош от игра в **собствения си кош**, това се счита за грешка и отбелязания кош не се зачита.

16.2.4 Ако състезател причини топката с целия си обем да премине през коша отдолу нагоре, то това се счита за грешка.

Член 17 ВКАРВАНЕ НА ТОПКАТА В ИГРА ОТВЪН

17.1 Дефиниция

17.1.1 Налице е вкарване на топката в игра отвън, когато тя се подава вътре в игрището от състезател, който е извън игрището.

17.2 Процедура

17.2.1 Съдията трябва да връчи или предостави топката на разположение на състезателя, който ще я вкара в игра отвън. Той може и да му подхвърли или подаде с тупкане топката, при положение, че:

- Съдията се намира на не повече от четири (4) метра от състезателя, който ще вкара топката в игра отвън.
- Състезателят, вкарващ топката в игра отвън, се намира на точното място, указано му от съдията.

17.2.2 Състезателят вкарва топката в игра отвън от място, най-близо до мястото на нарушението на правилата, там където му е указано от съдията или там, където играта е била прекъсната, с изключение на мястото директно зад таблото.

17.2.3 При изброените ситуации, последващото вкарване на топката в игра отвън трябва да бъде извършено от продължението на средната линия, срещу секретарската маса:

- При започването на всички периоди, с изключение на първия период.
- След наказателен удар(и), присъден(и) като наказание за техническо, неспортсменско или дисквалифициращо нарушение.
- По време на последните две (2) минути от четвъртия (4) период или всяко последвало продължение, след едноминутно прекъсване, поискано от отбора, комуто е било присъдено владението на топката в неговото задно поле.

Състезателят, който ще вкара топката в игра отвън, трябва да застане така, че да е стъпил с по един крак от двете страни на продължението на средната линия и има право да подаде топката на свой съотборник във всяка точка на игралното поле.

17.2.4 След лично нарушение, извършено от състезател от отбора, владеещ "жива" топка, или комуто е присъдено владението на топката, последващото вкарване на топката в игра от противниковия отбор се извършва от точка, най-близка до мястото на нарушението.

17.2.5 Винаги, когато топката влезе в коша, но отбелязаните точки не се зачитат, последващото вкарване на топката в игра отвън от противниковия отбор се

извършва от пресечната точка на мисленото продължение на наказателната линия със страничната линия.

17.2.6 След сполучлив кош от игра или сполучлив последен или единствен наказателен удар:

- Всеки състезател от отбора, получил коша, може да вкара топката от произволно място зад крайната линия, където е отбелязан кошът. Това е в сила и когато съдията връчи или предостави топката на разположение на състезателя след едноминутно прекъсване или след всяко прекъсване на играта, последвали сполучливия кош от игра или последен или единствен наказателен удар.
- Състезателят, който вкарва топката в игра, може да се придвижва странично и/или назад и топката може да бъде подавана между съотборници върху или зад крайната линия, но времето за вкарването ѝ в игра от пет (5) секунди започва да тече от момента, когато тя е била на разположение на първия състезател извън игрището.

17.3 **Правило**

17.3.1 Състезателят, вкарващ топката в игра отвън, **не трябва:**

- Да употреби повече от пет (5) секунди, за да се освободи от топката.
- Да пристъпва вътре в игрището в момент, когато топката е в ръката (ръцете) му.
- Да причини топката да докосне пода извън игрището, след като е напуснала ръцете му.
- Да докосне топката вътре в игрището, преди тя да е докоснала друг състезател.
- Да подаде топката така, че тя да влезе директно в коша.
- Да се придвижи от определеното за вкарване на топката в игра отвън място, странично в една или в двете посоки, на общо разстояние повече от един (1) метър преди или докато подава топката. Обаче, позволено му е да се придвижва директно назад от линията, доколкото наличните условия му позволяват.

17.3.2 **Не е разрешено** на никой от останалите състезатели:

- Да изнасят част от тялото си над граничната линия, преди топката да е пресякла мислено тази линия.
- Да бъде на по-малко от един (1) метър от състезателя, вкарващ топката в игра отвън, когато размерът на обкръжаващата игрището ивица, свободна от препятствия, е по малък от два (2) метра.

Неспазването на някое от изискванията на чл. 17.3 се счита за грешка.

17.4 **Санкция**

Топката се връчва на противников състезател, за да я вкара в игра от същото място.

Член 18 ЕДНОМИНУТНО ПРЕКЪСВАНЕ

18.1 **Дефиниция**

Едноминутното прекъсване е спиране на играта, поискано от треньора или помощник-треньора на отбора.

18.2 **Правило**

18.2.1 Едноминутното прекъсване трае една (1) минута.

18.2.2 Едноминутното прекъсване се дава, когато има възможност за това.

18.2.3 Налице е възможност за едноминутно прекъсване:

- За двата отбора, когато топката стане "мъртва", часовникът за игра е спрял и съдията, сигнализиращ отсъдено нарушение или грешка, е приключил връзката си със секретарската маса.
- За двата отбора, когато топката остава "мъртва" след успешен последен или единствен наказателен удар.
- Когато е отбелязан кош от игра срещу отбора, поискал едноминутно прекъсване преди или след отбелязването на коша.

18.2.4 Възможността за едноминутно прекъсване приключва, когато топката е на разположение на състезателя за вкарването ѝ в игра отвън или за изпълнение на първи или единствен наказателен удар.

18.2.5 Две (2) едноминутни прекъсвания може да ползва всеки отбор по всяко време на първото полувреме; три (3) – по всяко време на второто полувреме и едно (1) по време на всяко продължение.

18.2.6 Неизползваните едноминутни прекъсвания не могат да бъдат прехвърляни за следващото полувреме или продължение.

18.2.7 Едноминутно прекъсване се записва на отбора, чийто треньор пръв го е поискал, освен ако то се разреши след отбелязан кош от противника и то без да е отсъдено нарушение или грешка.

18.2.8 Не се разрешава едноминутно прекъсване за отбора, отбелязал кош в последните две (2) минути на четвъртия период или последните две (2) минути на всяко продължение, независимо, че часовника за игра се спира, освен ако съдия не е спрял играта.

18.3 **Процедура**

18.3.1 Само треньорът или помощник-треньорът има право да поиска едноминутно прекъсване. За целта той трябва да установи зрителен контакт със секретаря или да отиде до секретарската маса и да поиска ясно едноминутно прекъсване, извършвайки общоприетия конвенционален жест с ръцете си.

18.3.2 Искането за едноминутно прекъсване може да бъде оттеглено само преди секретарят да е обявил чрез сигнала си, че е било направено такова искане.

18.3.3 Едноминутното прекъсване:

- Започва, когато съдията даде сигнал със свирката си и извърши жестикулацията за едноминутно прекъсване.
- Приключва, когато съдията даде сигнал със свирката си и прикани с жест отборите да се завърнат в игрището.

18.3.4 Веднага щом е налице възможност за едноминутно прекъсване, секретарят чрез сигнала си информира съдиите, че е направено искане за едноминутно прекъсване.

Ако срещу отбора, поискал едноминутно прекъсване, е отбелязан кош, времеизмервачът незабавно спира часовника за игра и задейства сигнала си.

18.3.5 По време на едноминутно прекъсване и по време на интервалите в играта преди започването на втория (2) и четвъртия (4) периоди, както и преди всяко продължение, се разрешава на състезателите да напускат игрището и да сядат на отборната скамейка, а на перонала на отборната скамейка да влиза в игрището, но в непосредствена близост до отборната скамейка на собствения отбор.

18.3.6 Ако искането за едноминутно прекъсване е било направено, след като топката е на разположение на изпълнителя на първи или единствен наказателен удар, едноминутното прекъсване се разрешава за кой да е отбор, ако:

- Последният или единствен наказателен удар е сполучлив.
- Наказателният удар(и) е последван(и) от вкарване на топката в игра отвън от продължението на средната линия.
- Отсъдено е нарушение между изпълнението на наказателни удари. При този случай, се довършва изпълнението на наказателните удари и едноминутното прекъсване се ползва преди изпълнението на санкцията за новото нарушение.
- Отсъдено е нарушение преди топката да стане "жива" след последния или единствен наказателен удар. При този случай, едноминутното прекъсване се ползва преди изпълнението на санкцията за новото нарушение.
- Отсъдена е грешка преди топката да стане "жива" след последния или единствен наказателен удар. При този случай, едноминутното прекъсване се ползва преди вкарването на топката в игра отвън.

В случай на последователни серии от наказателни удари и/или притежание на топката, като резултат на повече от една (1) санкция за извършени нарушения, всяка серия се разглежда независимо относно възможността за получаване на едноминутно прекъсване.

Член 19 СМЯНА

19.1. Дефиниция

Смяната е прекъсване на играта, поискано от заместник с цел да добие статут на състезател.

19.2. Правило

19.2.1 Отбор може да замени състезател(и), когато е налице възможност за смяна.

19.2.2 Възможността за смяна започва, когато:

- За двата отбора, когато топката стане "мъртва", часовникът за игра е спрял и съдията, сигнализиращ отсъдено нарушение или грешка, е приключил връзката си със секретарската маса.
- За двата отбора, когато топката остава "мъртва" след успешен последен или единствен наказателен удар.
- За отбора, получил кош от игра в последните две (2) минути на четвъртия период или в последните две (2) минути на всяко продължение.

19.2.3 Възможността за смяна приключва, когато топката е на разположение на състезателя за вкарването ѝ в игра отвън или за изпълнение на първи или единствен наказателен удар.

19.2.4 Състезател, който е бил сменен и заместник, който е влязал в игрището като състезател, не може да влезе отново в игрището, съответно да го напусне, преди топката да е станала отново "мъртва" след период от време, в който часовникът за игра да е бил пуснат, освен ако:

- Отборът има налице по-малко от пет (5) състезатели на игрището.
- Състезател, на който са присъдени за изпълнение наказателни удари като резултат на корекция на допуснатата грешка, се намира на отборната скамейка след като е бил сменен по обичайния начин.

19.2.5 Не се разрешава смяна при спряно време за игра за отбора, отбелязал кош в последните две (2) минути на четвъртия период или последните две (2) минути на всяко продължение, освен ако съдия не е спрял играта.

19.3 Процедура

19.3.1 Единствено заместник има право да поиска смяна. Лично той (не треньорът или помощник-треньорът) трябва да се представи на секретарската маса и да поиска ясно смяна, извършвайки общоприетия конвенционален жест с ръцете си или да седне на предвидените за заместниците места. Той трябва да има готовност за незабавно влизане в игра.

19.3.2 Искането за смяна може да бъде оттеглено само преди секретаря да е обявил чрез сигнала си, че е било направено такова искане.

19.3.3 Веднага щом е налице възможност за смяна, секретарят чрез сигнала си информира съдиите, че е направено искане за смяна.

19.3.4 Заместникът остава извън граничната линия, докато съдията не даде сигнал със свирката си, извърши сигнала за смяната му и го покани с жест да влезе в игрището.

19.3.5 Състезател, който е сменен, може да се упъти директно към отборната си скамейка, без да е задължен да се представи нито на секретаря, нито на някой от съдиите.

19.3.6 Смените трябва да бъдат извършвани колкото е възможно по-бързо. Състезател, който е извършил петото (5) си нарушение или е дисквалифициран, трябва да бъде сменен незабавно (приблизително 30 секунди). Ако, по преценка на съдиите, е направено немотивирано забавяне, то се зачита едноминутно прекъсване за провинилия се отбор. Ако отборът

вече няма право на едноминутно прекъсване, може да бъде отсъдено техническо нарушение ('B') срещу треньора на отбора.

19.3.7 Ако е поискана смяна по време на едноминутно прекъсване или по време на интервал от играта, заместникът трябва да се представи на секретаря преди да влезе в игрището.

19.3.8 Ако изпълнителят на наказателен удар(и) трябва да бъде сменен, защото той:

- Е контузен.
- Е извършил е петото си нарушение.
- Е дисквалифициран,

наказателния удар(и) трябва да бъде изпълнен(и) от неговия заместник, който не може да бъде сменен, докато не изтече период от време, в който часовникът за игра да е бил пуснат.

19.3.9 Ако искането за смяна е било направено, след като топката е на разположение на изпълнителя на първи или единствен наказателен удар, смяната се разрешава за кой да е отбор, ако:

- Последният или единствен наказателен удар е сполучлив.
- Наказателният удар(и) е последван(и) от вкарване на топката в игра отвън от продължението на средната линия.
- Отсъдено е нарушение между изпълнението на наказателни удари. При този случай, се довършва изпълнението на наказателните удари и смяната се извършва преди изпълнението на санкцията за новото нарушение.
- Отсъдено е нарушение преди топката да стане "жива" след последния или единствен наказателен удар. При този случай, смяната се извършва преди изпълнението на санкцията за новото нарушение.
- Отсъдена е грешка преди топката да стане "жива" след последния или единствен наказателен удар. При този случай, смяната се извършва преди вкарването на топката в игра отвън.

В случай на последователни серии от наказателни удари и/или притежание на топката, като резултат на повече от една (1) санкция за извършени нарушения, всяка серия се разглежда независимо относно възможността за извършване на смяна.

Член 20 СЛУЖЕБНА ЗАГУБА НА СРЕЩА

20.1 Правило

Един отбор губи срещата служебно, ако:

- Петнадесет (15) минути след обявеното за започване на срещата време, не е налице или не е в състояние да представи на терена пет (5) състезатели, готови за игра.
- Със своите действия възпрепятства срещата да се играе.
- Отказва да играе след като му е било наредено от старши съдията да стори това.

20.2. Санкция

- 20.2.1 Срещата се присъжда в полза на противниковия отбор при резултат двадесет на нула (20:0). Освен това, загубилият служебно отбор получава нула (0) точки за класирането.
- 20.2.2 При серия от две срещи (домакинство и гостуване) с общо точкуване и при плейофи (до две победи от три срещи) отборът, загубил служебно първата, втората или третата среща, се счита за загубил служебно цялата плейофна серия. Това не се отнася за плейофи (до три победи от пет срещи).

Член 21 ЗАГУБА ПОРАДИ НЕДОСТИГ НА СЪСТЕЗАТЕЛИ

21.1 Правило

Отбор губи срещата поради недостиг на състезатели, ако по време на срещата, остане с по-малко от двама (2) състезатели, готови за игра.

21.2 Санкция

- 21.2.1 Ако отборът, който печели срещата, води в резултата в момента на прекратяването ѝ, този резултат се приема за краен. Ако отборът, който печели срещата, е по-назад в точките, отбелязва се резултат две на нула (2:0) в негова полза. Загубилият срещата поради недостиг на състезатели отбор, получава една (1) точка за класирането.
- 21.2.2 При серия от две срещи (домакинство и гостуване) с общо точкуване, отборът, загубил поради недостиг на състезатели в първата или втората среща, се счита за загубил цялата серия поради недостиг на състезатели.

ПРАВИЛО ПЕТ – ГРЕШКИ

Член 22 Грешки

22.1 Дефиниция

Грешка е всяко нарушаване на правилата.

22.2 Санкция

Топката се предава на противниковия отбор, за да я вкара в игра отвън, от точка най-близо до мястото на нарушаване на правилата, с изключение мястото директно зад таблото, освен ако друго не е предписано в правилата.

Член 23 СЪСТЕЗАТЕЛ ИЗВЪН ИГРИЩЕТО И ТОПКА ИЗВЪН ИГРИЩЕТО

23.1 Дефиниция

23.1.1 Състезател се счита, че е извън игрището, когато с част от тялото си докосне пода или какъвто и да е друг предмет, различен от състезател, върху, над или извън граничната линия.

23.1.2 Топката се счита, че е извън игрището, когато се докосне до:

- Състезател или кое да е друго лице извън игрището.
- Пода или какъвто и да е предмет върху, над или извън граничната линия.
- Подпорите на таблата, задната част на таблата или всеки друг предмет над игрището.

23.2 Правило

23.2.1 Причинител за излизането на топката извън игрището се счита последният състезател, който я е докоснал или когото тя е докоснала преди да излезе извън игрището, дори и когато топката излезе извън игрището поради допир с нещо друго освен състезател.

23.2.2 Ако топката излезе извън игрището поради това, че докосне или е била докосната от състезател, който се намира върху или извън граничната линия, то същият състезател се счита за отговорен за излизането на топката извън игрището.

23.2.3 Ако състезател(и) се придвижи извън игрището или в задното си поле **по време** на "задържана топка", то това е положение на спорна топка.

Член 24 ВОДЕНЕ НА ТОПКАТА (ДРИБЛИРАНЕ)

24.1 Дефиниция

24.1.1 Воденето на топката започва, когато състезател, придобил владение на "жива" топка в игрището, я хвърля, отплесва, търкаля или тупкане по пода,

или умишлено я хвърля към таблото, като след това я докосва отново, преди тя да е докоснала друг състезател.

Воденето на топката завършва, когато състезателят докосне топката едновременно с двете си ръце или допусне топката да се задържи в едната или двете му ръце.

По време на воденето на топката, тя може да бъде хвърляна във въздуха, при условие, че докосне пода или друг състезател, преди дриблиращият състезател да я докосне отново с ръката си.

Няма ограничение на броя на крачките, които състезателят може да извърши, когато топката не е в допир с ръката му.

24.1.2 Налице е положение на неовладяна топка, когато състезател неволно загуби и след това възстанови контрола си на "жива" топка в игрището.

24.1.3 Следните действия не се считат като водене на топката:

- Последователни опити (стрелба) за вкарване на кош.
- Неовладяна топка в началото или в края на дрибъла.
- Опити за овладяване на топката чрез отплесването ѝ от други състезатели, намиращи се близо до нея.
- Отплесване (избиване) на топката от владението на друг състезател.
- Отклоняване посоката (пресичане) на подаване и след това овладяване на топката.
- Подхвърляне на топката от ръка в ръка и задържането ѝ в ръка (ръце) преди да докосне пода, при положение, че състезателят не се придвижва по терена, извършвайки грешката крачки.

24.2 **Правило**

След като завърши дрибъла, състезателят няма право да дриблира повторно, освен ако това стане след като вече е загубил владението на топката поради:

- Стрелба в коша от игра.
- Докосване на топката от противник.
- Подаване или положение на неовладяна топка, при което топката докосва или е била докосната от друг състезател.

Член 25 ПРИДВИЖВАНЕ С ТОПКАТА (КРАЧКИ)

25.1 **Дефиниция**

25.1.1 **Неправилно придвижване (крачки)** е нередовно движение на единия или двата крака на състезател в някоя посока, докато същият държи "жива" топка в игрището, неспазвайки указанията, изложени в настоящия член от правилата.

25.1.2 **Обръщане с топката (пиво̀тиране)** е разрешено движение на състезател, докато същият държи "жива" топка в игрището и пристъпва

един или повече пъти с един и същи крак в произволна посока, като същевременно държи другия си крак, наречен пивотиращ, опрян на пода, без да го отделя от допирната му точка.

25.2 Правило

25.2.1 Определяне на пивотиращия крак на състезател, който овладява "жива" топка в игрището:

- Когато получава топката с двата си крака върху пода:
 - В момента, когато единия крак се повдигне от пода, другият крак става пивотиращ.
- Когато хваща топката в движение или когато дриблира:
 - Ако единият крак докосва пода, този крак става пивотиращ.
 - Ако и двата крака на състезателя са във въздуха и той се приземи едновременно на двата си крака, всеки един от тях може да се счита за пивотиращ. В момента, когато единия крак се повдигне от пода, другият става пивотиращ.
 - Ако и двата крака на състезателя са във въздуха и той се приземи първо на единия си крак, то този крак се счита за пивотиращ. Ако състезателят отскочи от този крак и се приземи едновременно на двата си крака, то нито един от тях не може да се счита за пивотиращ.

25.2.2 Придвижване в игрището на състезател с "жива" топка в ръцете си и който е определил пивотиращия си крак:

- Когато стои с двата си крака върху пода:
 - При започване на дрибъл, не може да повдигне от пода пивотиращия си крак преди топката да е напуснала ръката (ръцете) му.
 - При подаване или стрелба в коша, състезателят може да отскочи от пивотиращия си крак, но топката трябва да напусне ръката (ръцете) му, преди единият или двата му крака да докоснат отново пода.
- Когато състезателят в движение:
 - При подаване или стрелба в коша, състезателят може да отскочи от пивотиращия си крак и да се приземи на единия си крак или едновременно на двата си крака. След това, единият или двата му крака могат да бъдат повдигнати от пода, но нито един от тях не може да се приземи отново, преди топката да е напуснала ръката (ръцете) му.
 - При започване на дрибъл, не може да повдигне от пода пивотиращия си крак преди топката да е напуснала ръката (ръцете) му.
- Когато състезателят е спрял придвижването си и нито един крак не може да се счита за пивотиращ:
 - При започване на дрибъл, не може да повдигне от пода никой крак преди топката да е напуснала ръката (ръцете) му.
 - При подаване или стрелба в коша, състезателят може да повдигне от пода единия или двата си крака, но нито един от тях не може да се приземи отново, преди топката да е напуснала ръката (ръцете) му.

25.2.3 Състезател паднал, лежащ или седящ на пода:

- **Не се счита за грешка**, когато състезател падне на пода и се пързала с топката в ръце или който, докато лежи или седи на пода, овладява топката.

- **Счита се за грешка**, ако след това състезателят се търкаля или се опитва да стане с топката в ръце.

Член 26 ТРИ СЕКУНДИ

26.1 Правило

26.1.1 Състезател **не трябва** да остава повече от три (3) последователни секунди в противниковото ограничително поле, докато неговият отбор е във владение на "жива" топка в предното си поле и часовникът за игра е пуснат.

26.1.2 Съдията трябва да се въздържа от отсъждане на грешката три секунди на състезател, който:

- Прави опит да напусне ограничителното поле.
- Се намира в ограничителното поле, когато той или негов съотборник е в положение на стрелба в коша и топката точно напуска или вече е напуснала ръката (ръцете) му.
- Е стоял в ограничителното поле по-малко от три (3) секунди, когато се отправя с дрибъл към коша, за да стреля в него.

26.1.3 За да се счита, че един състезател е извън ограничителното поле, трябва и двата му крака да са приземени извън ограничителното поле.

Член 27 ОТБЛИЗО ПАЗЕН СЪСТЕЗАТЕЛ

27.1 Дефиниция

Състезател, който владее "жива" топка в игрището се счита за пазен отблизо, когато противников състезател се намира в активна защитна позиция на разстояние не повече от един (1) метър от него.

27.2 Правило

Отблизо пазен състезател трябва в продължение на пет (5) секунди да подаде топката, да стреля в коша или да започне дрибъл с нея.

Член 28 ОСЕМ СЕКУНДИ

28.1 Дефиниция

28.1.1 **Задното поле** на отбора се състои от собствения кош, лицевата страна на таблото и частта от игрището, ограничена от крайната линия зад собствения кош, страничните линии и средната линия.

28.1.2 **Предното поле** на отбора се състои от противниковия кош, лицевата страна на таблото и частта от игрището, ограничена от крайната линия зад противниковия кош, страничните линии и по-близката страна на средната линия до противниковия кош.

28.1.3 Топката се счита за **изнесена в предно поле**, когато:

- Влезе в допир с предното поле.
- Докосне състезател или съдия, който с част от тялото си е в допир с предното поле.
- По време дрибъл от задно в предно поле, двата крака на дриблиращия и топката са в контакт с предното поле.

28.2 **Правило**

28.2.1 Винаги, когато състезател влезе във владение на **“жива” топка в задното си поле**, неговият отбор трябва да изнесе топката в предното си поле за не повече от осем (8) секунди.

28.2.2 Периодът от осем (8) секунди продължава от секундата, в която е бил прекъснат, когато отборът, който е имал владение на топката, получава правото за вкарването ѝ в игра отвън в задното си поле, като следствие на:

- Излизане на топката извън игрището.
- Нараняване на състезател от същия отбор.
- Наличие на ситуация на “спорна топка”.
- Наличие на двойно нарушение.
- Наличие на взаимно унищожаване на еднакви санкции, отсъдени за нарушения срещу двата отбора.

Член 29 ДВАДЕСЕТ И ЧЕТИРИ СЕКУНДИ

29.1 **Правило**

29.1.1 Винаги, когато състезател овладее **“жива” топка в игрището**, то отборът му в продължение на двадесет и четири (24) секунди трябва да осъществи стрелба в коша.

За да се счита, че е налице стрелба в коша в границите на двадесет и четири (24) секунди, трябва да са изпълнени следните условия:

- Топката трябва да е напуснала ръката (ръцете) на стрелящия състезател преди прозвучаването на сигнала за двадесет и четири (24) секунди, и
- След като топката е напуснала ръцете (ръцете) на стрелящия състезател, тя трябва да докосне обръча или да влезе в коша.

29.1.2 Когато **има стрелба в коша към края на двадесет и четири-секундния период** и сигналът прозвучи докато топката е във въздуха:

- Ако топката влезе в коша, няма грешка, сигналът се пренебрегва и кошът се зачита.
- Ако топката докосне обръча, но не влезе в коша, няма грешка, сигналът се пренебрегва и играта продължава.
- Ако топката удари таблото (не обръча) или не докосне обръча, има грешка, освен ако топката не е ясно и незабавно овладяна от противниковия отбор, в чийто случай сигналът се пренебрегва и играта продължава.

Всички изисквания, свързани с правилото за препречване пътя на топката към коша и непозволена интервенция, **остават в сила.**

29.2 Процедура

29.2.1 Ако играта **е спряна** от съдиите поради каквато и да е причина, несвързана с някой от отборите (погрешно нулиране на уреда за двадесет и четири секунди и др.) или свързана с противниковия отбор на отбора във владение на топката, се дава нов период от двадесет и четири секунди и притежание на топката от отбора, който преди това е бил в нейно владение.

Ако обаче, по преценка на съдиите, с това е отнето някакво предимство на противниковия отбор, периодът от двадесет и четири секунди продължава от секундата, в която е бил прекъснат.

29.2.2 Ако сигналът за двадесет и четири секунди **прозвучи погрешно**, когато един отбор е в притежание на топката или когато никой отбор не е в притежание на топката, сигналът се пренебрегва и играта продължава.

Ако обаче, по преценка на съдиите, с това е отнето някакво предимство на отбора, който е бил във владение на топката, играта трябва да се спре, показанията на уреда за двадесет и четири секунди трябва да се коригират и топката да се връчи на същия отбор.

Член 30 ТОПКА, ВЪРНАТА В ЗАДНО ПОЛЕ

30.1 Дефиниция

30.1.1 Топката се счита за **върната в задно поле**, когато:

- Докосне задното поле.
- Докосне състезател или съдия, който с част от тялото си е в допир със задното поле.

30.1.2 Счита се, че топката е неправилно върната в задното поле, когато състезател от отбора във владение на топката, е:

- Последният, който е докоснал топката в предното си поле, след което същият състезател или негов съотборник е първият, който докосва топката в задното поле.
- **Последният**, който е докоснал топката в задното си поле, след което топката докосва предното поле и след това е докосната от същия състезател или негов съотборник в задното поле.

Това ограничение се отнася за всички положения, свързани с предното поле на отбора, включително вкарване на топката в игра отвън. Обаче, това не важи за състезател, който отскача от своето предно поле, установява ново отборно владение на топката, докато все още е във въздуха и след това се приземява в задното поле на отбора си.

30.2 Правило

Състезател, чийто отбор е във владение на "жива" топка, няма право да причини неправилното ѝ връщане в задното си поле.

Член 31 ПРЕПРЕЧВАНЕ ПЪТЯ НА ТОПКАТА КЪМ КОША И НЕПРАВИЛНА ИНТЕРВЕНЦИЯ**31.1 Дефиниция****31.1.1 Стрелба в коша от игра или при наказателен удар:**

- **Започва**, когато топката напусне ръката (ръцете) на стрелящия състезател.
- **Завършва**, когато топката:
 - Влезе директно в коша отгоре надолу и след това премине през мрежичката или се задържи в нея.
 - Няма повече възможност да влезе в коша.
 - Докосне обръча.
 - Докосне пода.
 - Стане "мъртва".

31.2 Правило**31.2.1 Препречване пътя на топката към коша след стрелба** има, когато състезател докосне топката, намираща се изцяло над нивото на обръча:

- И е започнала полета си надолу към коша, или
- След като е докоснала таблото.

31.2.2 Препречване пътя на топката към коша след наказателен удар има, когато състезател докосне топката по време на полета ѝ към коша и преди да докосне обръча.**31.2.3 Ограниченията за препречване са в сила, докато:**

- Топката няма повече възможност да влезе в коша след стрелбата, или
- Топката докосне обръча.

31.2.4 Непозволена интервенция по време на стрелба в коша има, когато:

- Състезател докосва коша или таблото, докато топката е в допир с обръча.
- Състезател прокарва ръката си през коша отдолу нагоре и докосва топката. Това се отнася също при подаване и също след като топката е докоснала обръча.
- Защитник докосва топката или коша, докато топката е в коша, като с това ѝ попречи да премине през коша.
- Защитник причинява вибрации на таблото или сграбчва обръча по такъв начин, че по преценка на съдиите, това е попречило на топката да премине през коша.
- Нападател причинява вибрации на таблото или сграбчва обръча по такъв начин, че по преценка на съдиите, това е помогнало на топката да премине през коша.
- Състезател сграбчва обръча в опит да играе за топката. Това е валидно също и след като топката е докоснала обръча.

31.2.5 Непозволена интервенция по време на изпълнение на наказателен удар има, когато:

- Състезател, по време на наказателен удар, който ще бъде последван от друг наказателен удар(и), докосва топката, коша или таблото, докато топката има възможност да влезе в коша.

- Състезател, по време на изпълнение на последен или единствен наказателен удар, докосва коша или таблото, докато топката е в допир с обръча.
- Защитник прокарва ръката си през коша отдолу нагоре и докосва топката. Това се отнася също и след като топката е докоснала обръча.
- Защитник, по време на последен или единствен наказателен удар, докато топката има възможност да влезе в коша или след като е докоснала обръча, причинява вибрации на таблото или сграбчва обръча по такъв начин, че по преценка на съдиите, това е попречило на топката да премине през коша.
- Нападател, по време на последен или единствен наказателен удар, докато топката има възможност да влезе в коша и след като е докоснала обръча, причинява вибрации на таблото или сграбчва обръча по такъв начин, че по преценка на съдиите, това е помогнало на топката да премине през коша.

- 31.2.6 Никой състезател няма право да докосва топката, след като тя е докоснала обръча и има възможност да влезе в коша след като:
- Съдия даде сигнал със свирката си докато топката е:
 - В ръцете на състезател в положение на стрелба в коша (продължително движение), или
 - Във въздуха по време на стрелба в коша.
 - Прозвучи сигнала на часовника за игра за край на игралното време за период, докато топката е във въздуха по време на стрелба в коша.

Всички ограничения, свързани с правилото за препречване пътя на топката към коша и непозволена интервенция, **остават в сила**.

31.3 Санкция

- 31.3.1 Ако грешката е извършена от **нападател**, ако е отбелязан кош, той не се зачита. Топката се връчва на противниковия отбор, за да я вкара в игра отвън, от мисленото продължение на наказателната линия, освен ако друго не е предписано в правилата.

- 31.3.2 Ако грешката е извършена от **защитник**, то за противниковия отбор се зачитат:
- Една (1) точка при стрелба на топката от наказателен удар.
 - Две (2) точки при стрелба на топката в коша от зоната на двете точки.
 - Три (3) точки при стрелба на топката в коша от зоната на трите точки.

Зачитането на точките и последващата процедура са същите, както ако отбелязаните точки са резултат от влизането на топката в коша.

- 31.3.3 Ако грешката е извършена от **защитник** по време на последен или единствен наказателен удар, се зачита една (1) точка на нападащия отбор, последвана от техническо нарушение на защитника.

ПРАВИЛО ШЕСТ – НАРУШЕНИЯ

Член 32 НАРУШЕНИЯ

32.1 Дефиниция

32.1.1 Нарушението е неспазване на правилата, включващо лично съприкосновение с противник и/или неспортсменско поведение.

32.1.2 Неограничен брой нарушения могат да бъдат отсъдени срещу единия или двата отбора. Независимо от наказанието, всяко нарушение се вписва в протокола на срещата на името на провинилия се и съответно се санкционира.

Член 33 СЪПРИКОСНОВЕНИЕ: ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

33.1 Принцип на цилиндъра

Принципът на цилиндъра се дефинира като пространството във вътрешността на един мислен цилиндър, което един състезател заема на пода. Той включва пространството над състезателя и се ограничава както следва:

- **Отпред** от дланите на ръцете,
- **Отзад** от таза, и
- **Отстрани** от външната част на ръцете и краката.

Китките и ръцете могат да бъдат протегнати напред пред гръдния кош (торса), но не по-напред от позицията на краката. Ръцете са свити в лактите така, че китките и предмишниците са вдигнати нагоре. Разстоянието между стъпалата е пропорционално на височината на състезателя.

33.2 Принцип на вертикалността

По време на играта, всеки състезател има право да заема всяка позиция (цилиндър), която вече не е заета от противников състезател.

Този принцип защитава пространството, което даден състезател заема на пода, както и пространството над него, когато той отскочи вертикално нагоре в рамките на цилиндъра си.

Ако един състезател напусне вертикалното си положение (цилиндъра си) и се получи лично съприкосновение с противник, който вече е установил своето вертикално положение (цилиндъра си), то състезателят, който напуска вертикалното си положение (цилиндъра си), се счита за отговорен за съприкосновението.

Защитникът не трябва да бъде санкциониран, ако отскочи от пода вертикално нагоре (вътре в своя цилиндър) или вдигне ръцете си нагоре, пак вътре в своя цилиндър.

Нападателят, когато се намира било на пода, било във въздуха, не трябва да влиза в съприкосновение със защитник в правилна защитна позиция, чрез:

- Използване на ръцете си, за да създаде допълнително пространство около себе си (изтласкване).

- Протягане на ръцете или краката си, за да осъществи съприкосновение по време на стрелба в коша или непосредствено след нея.

33.3 Правилна защитна позиция

Защитник е заел правилна защитна позиция, когато:

- Се намира с лице към противника, и
- Двата му крака са на пода.

Правилната защитна позиция продължава вертикално над него (в цилиндъра му), от пода до тавана. Той може да вдигне ръцете и китките нагоре над главата си или да отскочи вертикално, но трябва да ги държи във вертикално положение, вътре във въображаемия си цилиндър.

33.4 Пазене на състезател, който е във владение на топката

Когато се пази състезател, който е във владение на топката (държи топката или дриблира с нея), **елементите време и дистанция са неприложими.**

Състезателят с топката трябва да очаква да бъде пазен и затова трябва да е готов да спре или да промени посоката на движението си веднага, след като противник заеме правилна защитна позиция пред него, даже и ако това стане за част от секундата.

Защитникът трябва да заеме правилната защитна позиция без да причини съприкосновение преди заемането ѝ.

След като вече е заел първоначалната правилна защитна позиция, защитникът може да се придвижва, за да пази своя противник, но той няма право да протяга ръце, рамене, бедра или крака, с което да причини съприкосновение, с цел да попречи на дриблиращия състезател да мине покрай него.

Когато трябва да направи отсъждане по игровата ситуация блокиране/връхлитане, включваща състезателя с топката, съдията трябва да се ръководи от следните принципи:

- Защитникът трябва да е установил първоначалната правилна защитна позиция, като се намира с лице към състезателя с топката и двата му крака са на пода.
- Защитникът може да стои неподвижно, да отскочи вертикално нагоре или да се придвижва странично или назад, с цел да поддържа първоначалната си правилна защитна позиция.
- Когато се придвижва с цел да поддържа първоначалната си правилна защитна позиция, защитникът има право да вдигне за миг единия или двата си крака от пода, стига придвижването му да е настрани или назад, но **не и към** състезателя с топката.
- Ако се осъществи съприкосновение и то е с гръдния кош (торса) на защитника, се счита, че той пръв е заел позиция на мястото на съприкосновението.
- След като е заел правилна защитна позиция, защитникът може да се обърне (извърти) **вътре** в собствения си цилиндър, за да поеме удара или да се предпази от нараняване.

Ако всички гореописани изисквания са спазени, то се счита, че съприкосновението е причинено от състезателя с топката.

33.5 Пазене на състезател, който не е във владение на топката

Състезател, който не е във владение на топката, има право да се придвижва свободно по игрището и да заема всяка позиция, която вече не е заета от друг състезател.

При пазенето на състезател, който не е във владение на топката, **са в сила елементите време и дистанция**. Това означава, че защитник не може да заеме толкова бързо и/или толкова близо позиция на пътя на движещ се противник, че същият да няма достатъчно време или разстояние, за да спре или да промени посоката.

Това разстояние е право пропорционално на скоростта на движение на противника и не трябва да бъде нито по-малко от една (1) крачка, нито повече от две (2) нормални крачки.

Ако защитник, заемайки първоначална правилна защитна позиция, не спази изискванията на елементите време или дистанция и се получи съприкосновение с противник, то защитникът се счита отговорен за него.

След като защитникът вече е заел своята първоначална правилна защитна позиция, той може да се придвижва, за да пази противника си. Той няма право да възпрепятства същия да го преодолее чрез протягане на ръце, рамене, бедра или крака на неговия път на движение. Може да се обърне (извърти) или да постави ръката (ръцете) си пред и близо до тялото си, вътре в своя цилиндър, за да избегне нараняване.

33.6 Състезател във въздуха

Състезател, който е отскочил във въздуха от дадено място в игрището, има право отново да се приземи на същото място.

Той има право да се приземи и на друго място в игрището, при положение, че мястото на приземяването и правата линия между мястото на отскачането и мястото на приземяването, не е вече заета от противников състезател(и) в момента на отскачането му.

Ако състезател отскочи и се приземи, но поради набраната инерция движението му причини съприкосновение с противник, който вече е заел

правилна защитна позиция близо до мястото на приземяването, то отскочилият състезател се счита отговорен за съприкосновението.

Противник няма право да се придвижва на пътя на състезател, след като същият вече е отскочил във въздуха.

Придвижването под състезател във въздуха, което причини съприкосновение, обикновено се счита за неспортменско нарушение, а при определени случаи може да бъде и дисквалифициращо нарушение.

33.7 Заслон: Правилен и неправилен

Заслон има, когато състезател прави опит да задържи или забави движението на противник без топка, който се стреми да достигне до желана от него позиция на игрището.

Правилен заслон има, когато състезателят, който поставя заслон на противник:

- **Е застанал неподвижно** (вътре в своя цилиндър) в момента на съприкосновението.
- И двата му крака са на пода в момента на съприкосновението.

Неправилен заслон има, когато състезателят, който поставя заслон на противник:

- **Се намира в движение** в момента на съприкосновението.
- В момента на съприкосновението не е оставил достатъчно разстояние, поставяйки заслона извън зрителното поле на **неподвижен противник**.
- В момента на съприкосновението не е съобразил елементите време и дистанция, поставяйки заслона на **движещ се противник**.

Ако заслонът е поставен **в зрителното поле** на неподвижен противник (фронтално или странично), състезателят, поставящ заслона, може да застане толкова близо до него, колкото желае, но без да установява съприкосновение.

Ако заслонът е поставен **извън зрителното поле** на неподвижен противник, състезателят, поставящ заслона, трябва да даде възможност на противника да направи една (1) нормална крачка към заслона, без да причини съприкосновение.

Ако противникът е **в движение**, се прилагат елементите време и дистанция. Състезателят, поставящ заслона, трябва да остави достатъчно разстояние на противника, на когото поставя заслона, така че той да има възможност да избегне заслона като спре или промени посоката на движение.

Това разстояние не трябва да бъде нито по-малко от една (1) крачка, нито повече от две (2) нормални крачки.

Състезателят, на когото правилно е поставен заслон, е отговорен за всяко съприкосновение със състезателя, който е поставил заслона.

33.8 Връхлитане

Връхлитането е неправилно лично съприкосновение, причинено от състезател с или без топка, който се сблъсква или връхлита върху гърдния кош (торса) на противников състезател.

33.9 Блокиране

Блокирането е неправилно лично съприкосновение, което възпрепятства придвижването на противник с или без топка.

Състезател, който поставя заслон, извършва блокиране, ако се получи съприкосновение, когато той е в движение, а противникът му е неподвижен или отстъпва от него.

Ако един състезател, без да играе за топката, застане с лице към противника и променя позицията си така, както се мести противника му, тогава този състезател е предимно отговорен за последвало съприкосновение, освен ако не са налице други фактори.

Изразът "ако не са налице други фактори" се отнася за умишлено блъскане, връхлитане или задържане от страна на състезателя, на когото е поставен заслона.

Позволено е на един състезател да протегне ръката (ръцете) или лакътя (лактите) си извън неговия цилиндър при заемане на позиция на игрището, но той трябва да ги свие вътре в цилиндъра си, когато противник се опита да мине покрай него. Ако ръката (ръцете) или лакътя (лактите) са извън неговия цилиндър и се получи съприкосновение, се счита, че е налице блокиране или задържане от страна на този състезател.

33.10

Допиране на противник с китка (китки) и/или ръка (ръце)

Допирането на противник с ръка (ръце), само по себе си не е задължително лично нарушение.

Съдиите трябва да преценят дали състезателят, който е причинил контакта, е спечелил някакво предимство. Ако съприкосновението, причинено от състезател, възпрепятства по какъвто и да е начин свободата на движение на противника, то това съприкосновение се счита за лично нарушение.

Неправилна употреба на китка (китки) или протегнатата ръка (ръце) са налице, когато защитник е в защитна позиция и китката (китките) или ръката (ръцете) му са поставени върху и остават в съприкосновение с противник **с или без топка**, с цел да възпрепятстват придвижването му.

Повтарящо се допиране или "ръгване" на противник с или без топка се счита за нарушение, тъй като води до груба игра.

Счита се за нарушение на **нападателя с топката**, ако той:

- Обгръща или се вкопчва с ръка или лакът около защитник с цел да получи неспортсменско предимство.
- Избутва настрани защитника с цел да му попречи да играе или да се опита да играе за топката, или да създаде повече свободно пространство между себе си и защитника.
- Докато дриблира, използва протегнатата предмишница или ръка, за да попречи на противника да овладее топката.

Счита се за нарушение на **нападателя без топката**, ако той избутва встрани защитник, за да:

- Остане свободен да получи топката.
- Попречи на защитник да играе или да се опита да играе за топката.
- Създаде по-голямо пространство между себе си и защитника.

33.11 Игра на централния нападател в подкошието

Принципът на вертикалността (принцип на цилиндъра), се прилага и при играта на централния нападател.

Както нападателят, играещ в подкошието, така и защитникът, който го пази, трябва взаимно да спазват своите права във вертикална посока (цилиндъра).

Счита се за лично нарушение на нападателя или защитника в подкошието, ако той изтласква с рамото или таза си противника от неговата позиция или нарушава свободата на движението му, използвайки протегнати лакти, ръце, колене или други части от тялото.

33.12 Неправилно пазене отзад

Неправилното пазене отзад се изразява в лично съприкосновение с противник, причинено от защитника, който го пази отзад. Фактът, че защитникът се е опитал да играе за топката, намирайки се зад противника, не го оправдава за причиненото съприкосновение.

33.13 Задържане

Задържането е неправилно лично съприкосновение с противник, което нарушава свободата на движението му. Това съприкосновение (задържане), може да се осъществи с всяка част от тялото.

33.14 Изблъскване

Изблъскването е неправилно лично съприкосновение с коя да е част от тялото, при което състезател силово избутва или се опитва да избути противник, който владее или не владее топката.

Член 34 ЛИЧНО НАРУШЕНИЕ**34.1 Дефиниция**

34.1.1 Лично нарушение е контактено нарушение на състезател с противник, независимо от това дали топката е "жива" или "мъртва".

Един състезател не трябва да задържа, блокира, изблъсква, връхлита, спъва или да възпрепятства напредването на противник чрез протягане на китка, ръка, лакът, рамо, бедро, крак, коляно или стъпало, нито чрез наклоняване на тялото в необичайно положение (извън неговия цилиндър), нито да използва в играта груби и невъздържани похвати.

34.2 Санкция

Лично нарушение се вписва на името на нарушителя.

34.2.1 Ако нарушението е извършено срещу състезател, който не е в положение на стрелба в коша:

- Играта се подновява с вкарване на топката в игра отвън от потърпевшия отбор, от точка, най-близо до мястото на нарушението.
- Ако отборът, чийто състезател е извършил нарушението, е надхвърлил границата на отборните нарушения, то влиза в сила Член 41 (Отборни нарушения: Санкция).

34.2.2 Ако нарушението е извършено срещу състезател в положение на стрелба в коша, този състезател ще изпълни определен брой наказателни удари, както следва:

- Ако стрелбата в коша от игра е успешна, зачита се кош и в допълнение се изпълнява един (1) наказателен удар.
- Ако стрелбата в коша от игра от зоната на двете точки е неуспешна, се изпълняват два (2) наказателни удара.
- Ако стрелбата в коша от игра от зоната на трите точки е неуспешна, се изпълняват три (3) наказателни удара.
- Ако стрелящият състезател е фаулиран в момента или точно преди да прозвучи сигналът за край на игралното време на периода или на уреда за двадесет и четири секунди и топката все още е в ръката (ръцете) му и стрелбата е успешна, то отбелязаният кош не се зачита и се присъждат два (2) или три (3) наказателни удара.

Член 35 ДВОЙНО НАРУШЕНИЕ

35.1 Дефиниция

35.1.1 Двойното нарушение е положение, при което двама противникови състезатели извършват лично нарушение един спрямо друг приблизително по едно и също време.

35.2 Санкция

Вписва се лично нарушение на всеки от провинилите се играчи. Не се присъждат за изпълнение наказателни удари.

Ако приблизително по същото време на извършването на двойното нарушение:

- Е отбелязан кош от игра или последен или единствен наказателен удар, топката се предава на отбора, получил коша, за вкарване в игра отвън от всяко място зад крайната линия.
- Отбор е бил във владение на топката или му е било присъдено владение, топката се предава на този отбор за вкарване в игра отвън от точка, най-близо до мястото на нарушението.
- Никой отбор не е бил във владение на топката или му е било присъдено владение, налице положение на спорна топка.

Член 36 НЕСПОРТСМЕНСКО НАРУШЕНИЕ

36.1 Дефиниция

36.1.1 Неспортсменско нарушение е контактно нарушение на състезател, което, по преценка на съдията, не е позволен опит да се играе за топката в рамките на духа и целите на правилата.

- 36.1.2 Неспортсменските нарушения трябва да бъдат интерпретирани по един и същи начин по време на цялата игра.
- 36.1.3 Съдията трябва да отсъжда само действието.
- 36.1.4 За да отсъди дали едно нарушение е неспортсменско или не, съдията трябва да се ръководи от следните принципи:
- Ако състезател не прави усилия да играе за топката и се получи лично съприкосновение, то това е неспортсменско нарушение.
 - Ако състезател, в опита си да играе за топката, причини прекомерно твърдо съприкосновение (грубо нарушение), то това съприкосновение се счита за неспортсменско нарушение.
 - Ако състезател причини контакт с противник отзад или отстрани при опита си да спре бърза атака и няма друг защитник между нападателя и противниковия кош, тогава контакта трябва да се отсъди като неспортсменско нарушение.
 - Ако състезател извърши нарушение при редовен опит да играе за топката (нормално баскетболно действие), то това не се счита за неспортсменско нарушение.

36.2 **Санкция**

- 36.2.1 На провинилия се състезател се вписва неспортсменско нарушение.
- 36.2.2 На фаулирания състезател се присъжда наказателен удар (удари), последвани от:
- Вкарване на топката в игра отвън, от продължението на средната линия срещу секретарската маса.
 - Изпълнение на спорна топка в средния кръг при започване на първия период.

Броят на присъдените наказателни удари е, както следва:

- Ако нарушението е извършено срещу състезател, който не е в положение на стрелба в коша: два (2) наказателни удара.
 - Ако нарушението е извършено срещу състезател, който е в положение на стрелба в коша: ако е отбелязан кош, той се зачита и в допълнение се изпълнява един (1) наказателен удар.
 - Ако нарушението е извършено срещу състезател, който е в положение на стрелба в коша, която е несполучлива: два (2) или три (3) наказателни удари, в зависимост от мястото, от което е извършена стрелбата.
- 36.2.3 Състезател се дисквалифицира, когато срещу него са отсъдени две (2) неспортсменски нарушения.
- 36.2.4 Ако състезател е дисквалифициран съгласно указанията на Чл. 36.2.3, то съответното неспортсменско нарушение е единственото нарушение, което се санкционира и не се налага допълнителна санкция за самата дисквалификация.

Член 37 ДИСКВАЛИФИРАЩО НАРУШЕНИЕ

37.1 **Дефиниция**

37.1.1 Дисквалифициращо нарушение е всяко явно неспортсменско действие от страна на състезател, заместник, отстранен състезател с пет нарушения, треньор, помощник-треньор или придружител на отбора.

37.1.2 Дисквалифициран треньор се замества от помощник-треньора, вписан в протокола на срещата. Ако в протокола не фигурира помощник-треньор, треньорът се замества от капитана на отбора.

37.2 **Санкция**

37.2.1 На провинения се вписва дисквалифициращо нарушение.

37.2.2 Провиненият се дисквалифицира и трябва да отиде в съблекалнята на отбора и да остане там през времетраенето на срещата, или, ако пожелае това, може да напусне сградата.

37.2.3 Наказателен удар (удари) се присъждат:

- На всеки противников състезател в случай на неконтakтно нарушение.
- На състезателя, който е бил фаулиран в случай на контактно нарушение.

Последвани от:

- Вкарване на топката в игра отвън, от продължението на средната линия срещу секретарската маса.
- Изпълнение на спорна топка в средния кръг при започване на първия период.

37.2.4 Броят на присъдените наказателни удари е, както следва:

- Ако нарушението е извършено срещу състезател, който не е в положение на стрелба в коша или ако това е техническо нарушение: два (2) наказателни удара.
- Ако нарушението е извършено срещу състезател, който е в положение на стрелба в коша: ако е отбелязан кош, той се зачита и в допълнение се изпълнява един (1) наказателен удар.
- Ако нарушението е извършено срещу състезател, който е в положение на стрелба в коша, която е несполучлива: два (2) или три (3) наказателни удари, в зависимост от мястото, от което е извършена стрелбата.

Член 38 ТЕХНИЧЕСКО НАРУШЕНИЕ

38.1 **Правила за поведение**

38.1.1. Правилното поведение в играта изисква пълното и честно сътрудничество от страна и на двата отбора (състезатели, заместници, треньори, помощник-треньори, отстранени състезатели с пет нарушения и придружители на отборите) със съдиите, секретарския апарат и комисаря на срещата.

- 38.1.2 Двата отбора имат право да направят всичко, което е по силите им, за да си осигурят победата, но това трябва да бъде извършено в дух на спортменство и спортна етика.
- 38.1.3 Нарушаването на това сътрудничество или на този дух, когато е преднамерено или когато се повтаря, се счита за техническо нарушение.
- 38.1.4 Съдията може да предотврати технически нарушения чрез предупреждение или дори да пренебрегне маловажни отклонения от правилата от административен характер, които са явно неумишлени и не се отразяват директно на играта, освен ако има повторения на същите и след предупреждението.
- 38.1.5 Ако техническо нарушаване на правилата бъде открито след като топката е станала "жива", играта трябва да се спре и да се отсъди техническо нарушение. Наказанието се прилага така, както ако техническото нарушение е извършено в момента на отсъждането му. Всичко, случило се в интервала между извършването на нарушението и спирането на играта, остава в сила.
- 38.2 **Насилие**
- 38.2.1 По време на срещата могат да се случат прояви на насилие, противно на духа на спортменство и спортна етика. Те трябва незабавно да бъдат спирани от съдиите, а ако се наложи и от силите за опазване на общественения ред.
- 38.2.2 Винаги, когато се случат прояви на насилие на игрището или в неговата близост между състезатели, заместници, треньори, помощник-треньори или придружители на отборите, съдиите трябва да вземат необходимите мерки, за да ги спрат.
- 38.2.3 Всяко от гореописаните лица, което се прояви с брутални действия на агресия срещу противници или съдии, трябва да бъде дисквалифицирано. Комисарят (старши съдията) трябва да докладва за инцидента до инстанцията, организатор на състезанието.
- 38.2.4 Силите за опазване на обществения ред могат да влизат в игрището, само ако съдиите са поискали от тях да сторят това. Все пак, ако зрители нахлуят в игрището с явното намерение да упражнят насилие, силите за опазване на обществения ред трябва незабавно да се намесят и да защитят състезателите и съдиите.
- 38.2.5 Всички други зони, включително входове, изходи, фойета, съблекални и други, са под юрисдикцията на организаторите на състезанието и силите за опазване на обществения ред.
- 38.2.6 Физически действия на състезатели, заместници, отстранени състезатели с пет нарушения, треньори, помощник-треньори и придружители на отборите, които могат да причинят повреда на съоръженията, свързани с играта, не трябва да бъдат допускани от съдиите.
- Когато подобни действия бъдат забелязани от съдиите, незабавно трябва да бъде предупреден треньорът на провинилия се отбор.

Ако действието (действията) се повторят, незабавно трябва да се отсъди техническо нарушение на провинилото се лице(а).

Решенията на съдиите са окончателни и не могат да бъдат оспорвани или незачитани.

38.3 Дефиниция

38.3.1 Техническо нарушение на състезател е неконтактно нарушение от поведенчески характер, което включва, но не се ограничава с:

- Пренебрегване предупрежденията на съдиите.
- Непочтително съприкосновение със съдиите, комисаря, секретарския апарат или персонала на отборната скамейка.
- Непочтително комуникиране със съдиите, комисаря, секретарския апарат или противниците.
- Употреба на думи или жестове с цел да се обидят или предизвикат зрителите.
- Дразнене на противников състезател или възпрепятстване на полезрението му чрез размахване на ръце близо до очите му.
- Прекомерно замахване с лакти.
- Забавяне на играта чрез умишлено докосване на топката след преминаването ѝ през мрежичката след отбелязан кош или чрез пречене на бързото ѝ вкарване в игра отвън.
- Падане на пода, симулирайки нарушение.
- Увисване на обръча така, че теглото на състезателя да се носи от него, освен ако това е моментно сграбчване след забиване в кош, или, по преценка на съдиите, ако той се опитва да предпази от контузия себе си или друг състезател.
- Препречване пътя на топката или интервенция от страна на защитник, по време на последен или единствен наказателен удар. При този случай се зачита една (1) точка за атакуващия отбор, последвана от техническо нарушение на защитника.

38.3.2 Техническо нарушение на треньор, помощник-треньор, заместник, отстранен състезател с пет нарушения или придружител на отбора е нарушение при непочтително обръщение или съприкосновение със съдиите, комисаря, секретарският апарат или противниците, или нарушение от процедурен или административен характер.

38.3.3 Треньор трябва да бъде дисквалифициран, когато:

- Срещу него са отсъдени две (2) технически нарушения ('C') като резултат на лично неспортсменско поведение.
- Срещу него са вписани три (3) технически нарушения, акумулирани като резултат на неспортсменско поведение на персонала на отборната скамейка ('B') (помощник-треньор, заместник, отстранен състезател с пет нарушения или придружител на отбора) или като резултат на комбинация от три (3) технически нарушения, едното от които е отсъдено лично срещу треньора ('C').

38.3.4 Ако треньор е дисквалифициран съгласно указанията на Чл. 38.3.3, то съответното техническо нарушение е единственото нарушение, което се санкционира и не се налага допълнителна санкция за самата дисквалификация.

38.4 Санкция

38.4.1 Ако техническото нарушение е извършено:

- От състезател – техническото нарушение се вписва на негово име и влиза в броя на отборните нарушения.
- От треньор ('С'), помощник-треньор ('В'), заместник ('В'), отстранен състезател с пет нарушения ('В') или придружител на отбора ('В'), техническото нарушение се вписва на името на треньора и не влиза в броя на отборните нарушения.

38.4.2 Два (2) наказателни удара се присъждат за изпълнение от противника, последвани от:

- Вкарване на топката в игра отвън, от продължението на средната линия срещу секретарската маса.
- Изпълнение на спорна топка в средния кръг при започване на първия период.

Член 39 СБИВАНЕ

39.1 Дефиниция

Сбиването е физическа саморазправа между двама или повече противници (състезатели, заместници, треньори, помощник-треньори и придружители на отбора).

Този член е валиден за заместниците, треньорите, помощник-треньорите и придружителите на отбора, които напускат зоната на отборната скамейка по време на сбиване или на ситуация, която може да доведе до сбиване.

39.2 Правило

39.2.1 Заместници или придружители на отбора, които напускат зоната на отборната скамейка при сбиване, или по време на всяка ситуация, която може да доведе до сбиване, се дисквалифицират.

39.2.2 Само на треньора и/или помощник-треньора е позволено да напусне зоната на отборната скамейка по време на сбиване или на ситуация, която може да доведе до сбиване, с цел да подпомогне съдиите да поддържат или възстановят реда на игрището. При това условие, той не трябва да бъде дисквалифициран.

39.2.3 Ако обаче треньор и/или помощник-треньор напусне зоната на отборната скамейка и не подпомогне или не се опита да подпомогне съдиите да поддържат или възстановят реда на игрището, той трябва да бъде дисквалифициран.

39.3 Санкция

39.3.1 Независимо от броя на треньорите, помощник-треньорите, заместниците или придружителите на отбора, дисквалифицирани за напускане зоната на отборната скамейка, се вписва единично техническо нарушение ('В') на името на треньора на отбора.

39.3.2 Ако, по силата на този член, са дисквалифицирани членове и на двата отбора и няма останали други санкции за администриране, играта се възобновява, като следва.

Ако приблизително по същото време на спиране на играта поради сбиването:

- Е отбелязан редовен кош от игра, топката се предава на отбора, получил коша, за вкарване в игра отвън от всяко място зад крайната линия.
- Отбор е бил във владение на топката или му е било присъдено владение, топката се предава на този отбор за вкарване в игра отвън, от продължението на средната линия срещу секретарската маса.
- Нито един от двата отбора не е бил във владение на топката или не му е било присъдено владение, налице е положение на спорна топка.

39.3.3 Всички дисквалифициращи нарушения трябва да бъдат записани в протокола така, както е описано в Б.8.3 и не влизат в броя на отборните нарушения.

39.3.4 Всички санкции за нарушения, извършени преди ситуацията "сбиване", трябва да бъдат наложени в съответствие с Член 42 (Специални положения).

ПРАВИЛО СЕДЕМ – ОБЩИ РАЗПОРЕЖДАНЯ

Член 40 ПЕТ НАРУШЕНИЯ НА СЪСТЕЗАТЕЛ

- 40.1 Всеки състезател, който е извършил пет (5) нарушения, лични и/или технически, трябва да бъде информиран за това от старши-съдията и да напусне играта незабавно. Той трябва да бъде заменен от съотборник в рамките на тридесет (30) секунди.
- 40.2 Нарушение на състезател, който преди това е извършил петото си нарушение, се счита за нарушение на отстранен състезател и се записва в протокола на името на треньора ('B').

Член 41 ОТБОРНИ НАРУШЕНИЯ: САНКЦИЯ

41.1 Дефиниция

- 41.1.1 Наказателното правило е в сила за даден отбор, когато в един период срещу него са отсъдени четири (4) отборни нарушения.
- 41.1.2 Всички отборни нарушения, извършени по време на интервал от играта, влизат в броя на отборните нарушения за последващия период или продължение.
- 41.1.3 Всички отборни нарушения, извършени по време на някое продължение, влизат в броя на отборните нарушения за четвъртия период на срещата.

41.2 Правило

- 41.2.1 Когато за един отбор е в сила наказателното правило, всички последвали лични нарушения на състезатели от този отбор срещу противник, който не е в положение на стрелба в коша, трябва да бъдат санкционирани с два (2) наказателни удари, вместо с вкарване на топката в игра отвън.
- 41.2.2 Ако лично нарушение е извършено от състезател на отбора във владение на "жива" топка или комото е присъдено владение на топката, то такова нарушение се санкционира с вкарване на топката в игра отвън от противниковия отбор.

Член 42 СПЕЦИАЛНИ ПОЛОЖЕНИЯ

42.1 Дефиниция

Специални положения могат да се получат, когато в същия период на спряно време, който следва нарушаване на правилата, е отсъдено допълнително нарушение (нарушения).

42.2 Процедура

- 42.2.1 Всички отсъдени нарушения се вписват в протокола на срещата и се определят санкциите за тях.
- 42.2.2 Определя се последователността на всички отсъдени нарушения.
- 42.2.3 Унищожават се взаимно всички еднакви наказания за нарушения срещу двата отбора и всички двойни нарушения в реда, в който са били отсъдени. След анулирането на тези наказания, се счита, че същите въобще не са съществували.
- 42.2.4 Правилото за притежание на топката като част от последното останало за администриране наказание, анулира всички други притежания, присъдени преди това.
- 42.2.5 След като топката е станала "жива" при изпълнението на първи или единствен наказателен удар или при вкарването ѝ в игра отвън, тази санкция повече не може да бъде използвана за взаимно унищожаване с друга еднаква санкция, отсъдена срещу противниковия отбор.
- 42.2.6 Всички останали санкции трябва да се администрират в реда, в който са били отсъдени.
- 42.2.7 Ако, след взаимното унищожаване на еднакви наказания срещу двата отбора се окаже, че не са останали други санкции за администриране, играта се възобновява, както следва.

Ако приблизително по същото време на първото нарушаване на правилата:

- Е отбелязан редовен кош от игра, топката се предава на отбора, получил коша, за вкарване в игра отвън от всяко място зад крайната линия.
- Отбор е бил във владение на топката или му е било присъдено владение, топката се предава на този отбор за вкарване в игра отвън, от точка, най-близо до мястото на извършване на първото нарушаване на правилата.
- Нито един от двата отбора не е бил във владение на топката или не му е било присъдено владение, налице е положение на спорна топка.

Член 43 НАКАЗАТЕЛНИ УДАРИ

43.1 Дефиниция

43.1.1 Наказателен удар е правото, дадено на състезател, да отбележи една (1) точка чрез безпрепятствена стрелба от позиция вътре в наказателния полукръг и зад линията за наказателни удари.

43.1.2 Серия от наказателни удари се дефинира като всички наказателни удари и/или последващо притежание на топката, присъдени като резултат на едно нарушение.

43.2 Правило

- 43.2.1 Когато е отсъдено лично нарушение със санкция изпълнение на наказателен удар(и):
- Състезателят, срещу когото е извършено нарушението, трябва да изпълни наказателния удар(и).
 - Ако има искане за смяна на фаулирания състезател, той трябва да изпълни наказателния удар(и), преди да напусне играта.
 - Ако фаулираният състезател трябва да напусне играта поради нараняване, извършени пет нарушения или дисквалификация, неговият заместник трябва да изпълни наказателния удар(и). Ако не е налице заместник, наказателния удар(и) може да бъде изпълнен от всеки съотборник.
- 43.2.2 Когато е отсъдено техническо нарушение, наказателният удар(и) може да бъде изпълнен от всеки противников състезател.
- 43.2.3 Изпълнителят на наказателния удар(и) трябва:
- Да заеме позиция зад линията за наказателни удари и вътре в наказателния полукръг.
 - Да употреби какъвто желае начин за стрелба така, че топката да влезе в коша отгоре или да докосне обръча.
 - Да изстреля топката в коша в рамките на пет (5) секунди от момента, когато тя е предоставена на негово разположение от съдията.
 - Да не докосва линията за наказателни удари или да влиза в ограничителното поле, докато топката влезе в коша или докосне обръча.
 - Да не прави лъжливо движение (финт) при стрелбата в коша.
- 43.2.4 Състезателите, разположени в местата около ограничителното поле, имат право да заемат редуващи се позиции в тези места, които се приемат с дълбочина от един (1) метър.
- Тези състезатели не трябва:
- Да заемат места, които не са определени за тях.
 - Да пристъпват в ограничителното поле, неутралната зона или да напускат мястото, което са заели, докато топката не напусне ръката (ръцете) на изпълнителя на наказателния удар.
 - Противниците на изпълнителя на наказателния удар не трябва да го смущават със своите действия.
- 43.2.5 Всички останали състезатели, които не са заели места около ограничителното поле, трябва да останат зад мисленото продължение на наказателната линия и зад линията на зоната на трите точки, докато топката докосне обръча или наказателният удар завърши.
- 43.2.6 По време на изпълнение на наказателен удар(и), който ще бъде последван от друга серия (серии) от наказателни удари или притежание на топката за вкарването ѝ в игра отвън, всички състезатели трябва да останат зад мисленото продължение на наказателната линия и зад линията на зоната на трите точки.

Неспазването на някое от изискванията на чл. 43.2.3, 43.2.4, 43.2.5 или 43.2.6 се счита за грешка.

43.3 Санкция

43.3.1 Ако е налице грешка на изпълнителя на наказателния удар:

- Ако е отбелязана точка, тя не се зачита.
- Всяка друга грешка, извършена от който и да е от останалите състезатели непосредствено преди, приблизително по същото време или непосредствено след грешката на изпълнителя, се пренебрегва.

Топката се предава на противниковия отбор за вкарването ѝ в игра отвън от мисленото продължение на наказателната линия, освен ако остава за администриране друг наказателен удар(и) или притежание на топката.

43.3.2 **Ако наказателния удар е сполучлив** и грешката (грешките) е извършена(и) от който и да е състезател, освен изпълнителя на наказателния удар:

- Ако е отбелязана точка(и), тя се зачита.
- Грешката (грешките) се пренебрегва(т).

При случай на последен или единствен наказателен удар, топката се връчва на противниковия отбор за вкарването ѝ в игра отвън от всяко място зад крайната линия.

43.3.3 **Ако наказателния удар е несполучлив и грешката** е извършена от:

- **Съотборник на изпълнителя** по време на изпълнение на последен или единствен наказателен удар, топката се връчва на противниковия отбор за вкарването ѝ в игра отвън от мисленото продължение на наказателната линия, освен ако отборът на изпълнителя поначало няма право и на притежание на топката.
- **Противников състезател**, на изпълнителя се дава право да изпълни нов наказателен удар.
- **Състезатели и от двата отбора** по време на изпълнение на последен или единствен наказателен удар, налице е положение на спорна топка.

Член 44 ПОПРАВИМИ ГРЕШКИ

44.1 Дефиниция

Съдиите могат да поправят допуснатата грешка, ако някое правило е неволно нарушено, само в следните игрови ситуации:

- Предоставяне за изпълнение на неполагащ се наказателен удар(и).
- Пропуск да се изпълни полагащ се наказателен удар(и).
- Погрешно зачитане или анулиране на точка(и).
- Допускане на друг състезател, а не този, определен от правилата, да изпълни наказателен удар(и).

44.2 Основна процедура

44.2.1 За да бъдат поправими гореизброените грешки, те трябва да бъдат открити от съдиите, комисарят или секретарският апарат преди топката да стане "жива" след първата "мъртва" топка, последвала пускането на часовника за игра след грешката.

- 44.2.2 Съдия може да спре играта незабавно след откриване на поправимата грешка, ако с това не причинява загуба на предимство за някой отбор.
- 44.2.3 Всичко отсъдени нарушения, отбелязани точки, изтекло време и всички допълнителни дейности, които са станали след извършването на грешката и преди откриването ѝ, не се анулират.
- 44.2.4 След поправянето на грешката, освен ако друго не е предвидено в настоящите правила, играта се подновява от мястото, където е била прекъсната за поправяне на грешката. Топката се предоставя на отбора, комуто се е полагала в момента на това прекъсване.
- 44.2.5 След откриването на грешка, която все още е поправима:
- Ако състезателят, свързан с поправянето ѝ се намира на отборната скамейка, след като е бил редовно сменен (а не поради дисквалификация или извършване на пето нарушение), то той трябва да влезе отново в игрището, за да участва в поправянето на грешката (в този момент той става състезател).
След завършване на поправянето на грешката, той може да остане в игрището, освен ако не е поискана отново редовна смяна, при което той може да напусне игрището.
 - Ако състезателят е бил сменен поради това, че е извършил петото си нарушение или е бил дисквалифициран, то неговият заместник трябва да участва в поправянето на грешката.
- 44.2.6 Поправими грешки не могат да бъдат поправяни след като старши-съдията е подписал протокола на срещата.
- 44.2.7 Всякакви грешки, допуснати от секретаря на срещата при воденето на протокола или от времеизмервача при измерване времето за игра, включващи резултата, броя на нарушенията, едноминутните прекъсвания или изтекло или пропуснато време за игра, могат да бъдат поправени от съдиите по всяко време преди подписването на протокола от старши съдията.
- 44.3 **Специална процедура**
- 44.3.1 "Предоставяне за изпълнение на неполагащ се наказателен удар(и)".

Наказателният удар(и), изпълнен(и) като резултат на грешката, се анулира и играта се подновява, както следва:

- Ако часовникът за игра все още не е пуснат след грешката, топката се връчва за вкарването ѝ в игра отвън от продължението на средната линия срещу секретарската маса, от отбора, чийто наказателни удари са анулирани.
- Ако часовникът за игра е пуснат след грешката и:
 - Отборът във владение на топката (или комуто е присъдено владение) по време на откриване на грешката, е същият отбор, който е бил във владение на топката по време на извършване на грешката, или
 - Никой отбор не е във владение на топката по време на откриване на грешката, топката се предава на отбора, комуто е присъдено владението ѝ по време на извършване на грешката.

- Ако часовникът за игра е пуснат и по време на откриването на грешката, отборът във владение на топката (или комуто е присъдено владение), е противник на отбора, който е бил във владение на топката по време на извършване на грешката, налице е положение на спорна топка.

- Ако часовникът за игра е пуснат и по време на откриването на грешката е отсъдено нарушение, включващо изпълнение на наказателен удар(и), то наказателния удар(и) се администрира и топката се предава за вкарването ѝ в игра отвън на отбора, който е бил в нейно владение по време на извършване на грешката.

44.3.2 "Пропуск да се изпълни полагащ се наказателен удар(и)".

- Ако няма смяна във владението на топката след извършването на грешката, то след поправянето ѝ играта се възобновява като след всеки нормален наказателен удар.
- Ако същият отбор, на когото погрешно е връчена топката за вкарването ѝ в игра отвън, отбележи кош, то грешката се пренебрегва.

44.3.3 "Допускане на друг състезател, а не този, определен от правилата, да изпълни наказателен удар(и)".

Наказателният удар(и), изпълнен като резултат на грешката, се анулира и топката се предава на противниковия отбор за вкарването ѝ в игра отвън, от мисленото продължение на наказателната линия, освен ако няма останали за администриране наказания за последвали нарушения на правилата.

ПРАВИЛО ОСЕМ – СЪДИИ, СЕКРЕТАРСКИ АПАРАТ, КОМИСАР: ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Член 45 СЪДИИ, СЕКРЕТАРСКИ АПАРАТ И КОМИСАР

- 45.1 **Съдиите** са старши-съдията и един или двама съдии. Те са подпомагани от секретарски апарат и от комисар.
- 45.2 **Секретарският апарат** се състои от секретар, помощник-секретар, времеизмервач и времеизмервач на двадесет и четири секунди.
- 45.3 **Комисарят** седи на секретарската маса между секретаря и времеизмервача. Задълженията му по време на срещата са предимно да упражнява надзор върху работата на секретарския апарат и да подпомага старши-съдията и съдията (съдиите) за нормалното протичане на срещата.
- 45.4 Съдиите на дадена среща не трябва да бъдат свързани по какъвто и да е начин с някой от отборите на терена.
- 45.5 **Съдиите, секретарският апарат и комисарят ръководят срещата, спазвайки настоящите правила и нямат право да ги променят.**
- 45.6 Униформата на съдиите се състои от съдийска фланелка, дълги черни панталони, черни чорапи и черни баскетболни кецове.
- 45.7 Съдиите и секретарският апарат трябва да бъдат облечени униформено.

Член 46 СТАРШИ-СЪДИЯ: ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Старши-съдията е задължен:

- 46.1 Да провери и одобри всички съоръжения, които се ползват по време на срещата.
- 46.2 Да определи официалния часовник за игра, уреда за двадесет и четири секунди, ръчния хронометър и да одобри състава на секретарския апарат.
- 46.3 Да избере топката за игра от най-малко две (2) употребявани топки, предложени от отбора-домакин. Ако никоя от тях не е подходяща за топка за игра, той може да избере най-подходящата топка от всички налични.
- 46.4 Да не разрешава на никой състезател да носи предмети, които могат да причинят нараняване на други състезатели.
- 46.5 Да администрира спорната топка при започването на първия период и вкарването ѝ в игра отвън при започването на останалите периоди.
- 46.6 Има право да спре срещата, когато условията го налагат.
- 46.7 Има право да прецени и да присъди служебна загуба за един отбор.

- 46.8 Да провери внимателно протокола на срещата в края на игралното време или по всяко време, когато счита, че това е необходимо.
- 46.9 Да одобри и подпише протокола на срещата в края на игралното време, с което да **приключи** администрирането ѝ от съдиите и **връзката им** с нея. **Правата** на съдиите **започват**, когато те излязат на терена двадесет (20) минути преди определеното за започване време, и **приключват** с изтичането на игралното време, утвърдено от съдиите.
- 46.10 Да запише на обратната страна на протокола, преди да го подпише, ако е налице служебна загуба, всяко отсъдено дисквалифициращо нарушение или неспортсменско поведение на състезатели, треньори, помощник-треньори или придружители на отбора, което се е случило преди периода от двадесет (20) минути до започването на срещата или в периода между края на игралното време и одобряването и подписването на протокола. В този случай, старши-съдията (комисарят, ако е налице такъв), трябва да изпрати подробен доклад до организаторите на състезанието.
- 46.11 Да взема крайното решение винаги, когато това е необходимо или когато има несъгласие между съдиите. За да вземе това решение, той може да се консултира със съдията (съдиите), комисаря и/или секретарския апарат.
- 46.12 Има право да използва техническо оборудване, за да реши, преди да подпише протокола, дали последната стрелба в коша в края на всеки период или всяко продължение, е направена в игровото време.
- 46.13 **Има право да взема решения по всички въпроси, които не са специално покрити от настоящите правила.**

Член 47 СЪДИИ: ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ

- 47.1 Съдиите имат право да вземат решения при нарушаване на правилата, извършени вътре или извън граничната линия, включително секретарската маса, отборните скамейки и зоните непосредствено зад линиите.
- 47.2 Съдиите дават сигнал със свирките си, когато е налице нарушаване на правилата, завърши игралното време на периода или когато съдиите преценят, че трябва да прекъснат играта. Съдиите не трябва да дават сигнал със свирките си след сполучлива стрелба в коша, сполучлив наказателен удар или когато топката стане "жива".
- 47.3 Когато отсъждат нарушения или грешки, съдиите трябва при всички случаи да имат предвид и да балансират следните основни принципи:
- Духът и целите на правилата и нуждата да се съхранява цялостта на играта.
 - Постоянство при прилагане на принципа "предимство/отнемане на предимство", съгласно който съдиите не трябва да се стремят необосновано да нарушават непрекъснатостта на играта с цел да се накаже лично съприкосновение, което е случайно и което не е създавало предимство на състезателя, който го е извършил, нито е довело до загуба на предимство от противниковия отбор.

- Постоянство в прилагането на здрав смисъл (реализъм) във всяка среща, вземайки под внимание качествата на замесените състезатели, както и тяхното държане и поведение по време на играта.
- Постоянство в поддържането на равновесие между контрола на играта и плавното протичане на срещата, проявявайки "усет" за това, което участниците се стремят да постигнат и се отсъжда това, което е добро за играта.

47.4 Ако е подадена контестация от един от отборите, старши-съдията (комисарят, ако е налице такъв), трябва не по-късно от един час след края на срещата, да докладва за това на организаторите на състезанието.

47.5 Ако един от съдиите е наранен или по каквато и да е причина не може да изпълнява задълженията си в рамките на пет (5) минути след инцидента, играта се подновява. Другият съдия (съдии) ще ръководи (ръководят) сам (сами) до края на срещата, освен ако има възможност нараненият съдия да се замени с друг квалифициран резервен съдия. Другият съдия (съдии) решава(т) въпроса за привличането му след консултация с комисаря.

47.6 При всички международни срещи, когато е необходима устна комуникация, за да стане ясно дадено съдийско отсъждане, тя трябва да бъде направена на английски език.

47.7 **Всеки съдия има правото да взема решения в рамките на своите задължения, но няма право да отменя или оспорва решения, взети от другия съдия (съдии).**

Член 48 СЕКРЕТАР И ПОМОЩНИК-СЕКРЕТАР: ЗАДЪЛЖЕНИЯ

48.1 **Секретарят** използва протокола на срещата, за да води сметка за:

- Отборите, като вписва имената и номерата на състезателите, които започват играта и на всички заместници, които влизат в игра. Когато има нарушаване на правилата, свързано с петте (5) състезатели, започващи играта, смените или номерата на състезателите, той трябва да уведоми за това близкостоящия съдия, колкото е възможно по-скоро.
- Последователното сумиране на реализираните точки, като вписва в протокола отбелязаните кошове от игра и сполучливите наказателни удари.
- Нарушенията, отсъдени срещу всеки състезател. Секретарят трябва да уведоми съдията незабавно, когато е отсъдено петото нарушение срещу някой състезател. Той също трябва да вписва нарушенията, отсъдени срещу всеки треньор и трябва да уведоми съдията незабавно, когато треньорът трябва да бъде дисквалифициран. Аналогично, той трябва да уведоми съдията незабавно, когато срещу състезател са отсъдени две (2) неспортсменски нарушения и следва да бъде дисквалифициран.
- Едноминутните прекъсвания. Той трябва да уведоми съдиите при първата възможност за едноминутно прекъсване, когато един от отборите е поискал такова и да уведоми треньора чрез един от съдиите, когато същият няма право на повече едноминутни прекъсвания за полувремето или продължението.
- Следващото алтернативно притежание на топката чрез управляване на индикаторната стрелка. Секретарят трябва да коригира посоката на

стрелката незабавно след края на първото полувреме, тъй като за второто полувреме отборите сменят кошовете си.

- 48.2 **Секретарят** е задължен също:
- Да посочва броя на извършените от всеки състезател нарушения, като вдига номерираната табелка, отговаряща на броя на съответното нарушение така, че тя да бъде видима за двамата треньори.
 - Да поставя сигналния уред за отборните нарушения в края на секретарската маса в близост до отборната скамейка на съответния отбор, веднага щом като топката стане "жива" след извършване на четвъртото отборно нарушение.
 - Да провежда смените на състезателите.
 - Да използва своя сигнал **само** когато топката е "мъртва" и преди отново да е станала "жива". Сигналът на секретаря **не спира** часовника за игра или срещата, нито прави топката "мъртва".
- 48.3 **Помощник-секретарят** оперира с информационното табло и подпомага секретаря. Когато са налице различия между информационното табло и протокола, които не могат да бъдат разрешени, то протоколът се счита за меродавен и информационното табло се коригира съответно по него.
- 48.4 Ако е открита грешка при воденето на протокола:
- По време на играта, секретарят трябва да изчака първата "мъртва" топка преди да използва сигнала си.
 - След края на игралното време и преди подписването на протокола от старши-съдията, грешката трябва да бъде коригирана, дори ако тази корекция се отразява на крайния резултат на срещата.
 - След подписването на протокола от старши-съдията, грешката повече не може да бъде коригирана. Старши-съдията трябва да изпрати подробен доклад до организаторите на състезанието.

Член 49 ВРЕМЕИЗМЕРВАЧ: ЗАДЪЛЖЕНИЯ

- 49.1 Времеизмервачът трябва да има на свое разположение часовник за игра и ръчен хронометър и трябва да:
- Измерва времето за игра, едноминутните прекъсвания и интервалите на играта.
 - Осигури сигнализирането на много силен и автоматичен сигнал в края на игралното време на всеки период.
 - Употребява всички възможни начини, за да уведоми съдиите незабавно, в случай, че сигналът му откаже да работи или не бъде чул.
 - Уведоми отборите и съдиите най-малко три (3) минути преди началото на третия период.
- 49.2 Времеизмервачът трябва да измерва **игралното време**, както следва:
- Пуска часовника за игра, когато:
 - По време на спорна топка, тя е правилно отплесната от един от скачащите състезатели.
 - След последен или единствен наказателен удар, след който топката продължава да е "жива", тя докосне или бъде докосната от състезател в игрището.

- При вкарване на топката в игра отвън, тя докосне или бъде докосната от състезател в игрището.
- Спира часовника за игра, когато:
 - Изтече игралното време на всеки период.
 - Съдия даде сигнал със свирката си, когато топката е "жива".
 - Е отбелязан кош срещу отбора, който е поискал едоминутно прекъсване.
 - Е отбелязан кош от игра в последните две (2) минути на четвъртия период или в последните две (2) минути на всяко продължение.
 - Прозвучи сигналът на уреда за двадесет и четири секунди, когато някой отбор е във владение на топката.

49.3 Времеизмервачът трябва да измерва продължителността на **едноминутните прекъсвания**, както следва:

- Пуска ръчния хронометър незабавно след като съдията даде сигнала за едноминутно прекъсване.
- Задейства сигнала си, когато изтекат петдесет (50) секунди от едноминутното прекъсване.
- Задейства сигнала си, когато едноминутното прекъсване завърши.

49.4 Времеизмервачът трябва да измерва продължителността на **интервалите на играта**, както следва:

- Пуска ръчния хронометър незабавно след като предходният период завърши.
- Задейства сигнала си преди първия и третия периоди, когато остават три (3) минути, остава една (1) минута и остават тридесет (30) секунди до началото на всеки от тях.
- Задейства сигнала си преди втория и четвъртия периоди и всяко продължение, когато остават тридесет (30) секунди до началото на всеки от тях.
- Задейства сигнала си и едновременно с това спира ръчния хронометър незабавно след завършването на интервал на играта.

Член 50 ВРЕМЕИЗМЕРВАЧ НА ДВАДЕСЕТ И ЧЕТИРИ СЕКУНДИ: ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Времеизмервачът на двадесет и четири секунди трябва да има на свое разположение уред за двадесет и четири секунди и да го управлява така, че същият да може да бъде:

50.1 **Пускан или рестартиран** винаги, когато отбор овладее "жива" топка в игралното поле.

50.2 **Спиран и връщан отново** на двадесет и четири (24) секунди, без показания на монитора, веднага щом като:

- Съдия даде сигнал със свирката си при отсъждане на нарушение или грешка.
- Топката влезе в коша след стрелба или подаване.
- Топката докосне обръча след стрелба в коша от игра, освен ако тя заседне между обръча и табло.
- Играта е спряна поради действие, свързано с отбора, който не е в нейно владение.

- Играта е спряна поради действие, несвързано с никой от отборите, освен ако с това не се отнема предимство от противниковия отбор.

50.3 **Връщан отново** на двадесет и четири (24) секунди, с показания, видими на монитора и рестартиран веднага щом като отбор придобие владение на "жива" топка в игралното поле.

Обикновеното докосване на топката от противник не причинява започването на нов период от двадесет и четири секунди, ако другият отбор остане във владение на топката.

50.4 **Спиран, но не и връщан отново** на двадесет и четири (24) секунди, когато същият отбор, който преди това е бил във владение на топката, трябва да я вкара в игра отвън, следствие на:

- Излизане на топката извън игралното поле.
- Нараняване на състезател от същия отбор.
- Положение на спорна топка.
- Двойно нарушение.
- Взаимно унищожаване на еднакви наказания, отсъдени срещу двата отбора.

50.5 **Спиран и изключван от действие**, когато отбор влезе във владение на "жива" топка в игралното поле и до края на периода остават по-малко от двадесет и четири (24) секунди.

Сигналът на уреда за двадесет и четири секунди не спира часовника за игра или срещата, нито прави топката "мъртва", освен ако в този момент отбор е във владение на топката.

Г – КЛАСИРАНЕ НА ОТБОРИТЕ

Г.1 Процедура

Класирането на отборите става в зависимост от събраните точки от техните победи и загуби. За победа се дават две (2) точки, за загуба – една (1) точка (включително и за загуба поради недостиг на състезатели) и при служебна загуба – нула (0) точки.

- Г.1.1 Ако в класирането два отбора имат еднакъв брой точки, резултатът (резултатите) от срещата (срещите) помежду им се използва за определяне на класирането им.
- Г.1.2 В случай, че има равенство в точките и головото съотношение от срещите помежду им, тяхното класиране се определя от головото съотношение, като се вземат предвид резултатите от всички срещи на двата отбора в групата.
- Г.1.3 Ако в класирането повече от два отбора имат еднакъв брой точки, се прави втора таблица за класиране, като се вземат под внимание само резултатите от срещите между отборите, които са с равен брой точки.
- Г.1.4 Ако и след второто класиране има отбори с равен брой точки, тяхното класиране се определя от головото съотношение, като се вземат под внимание само резултатите от срещите между отборите, при които все още има равенство.
- Г.1.5 Ако все още има равенство между отбори, тяхното класиране се определя от головото съотношение от резултатите на всичките им срещи в групата.
- Г.1.6 Ако, при всеки етап, използвайки гореизложените критерии, равенството между повече отбори се редуцира до равенство само между два отбора, се прилага процедурата в Г.1.1 и Г.1.2.
- Г.1.7 Ако, при всеки етап, равенството между повече отбори се редуцира до равенство отново между повече отбори, процедурата, започвайки с Г.1.3 по-горе, се повтаря.
- Г.1.8 Головото съотношение се определя винаги чрез деление.

Г.2 Изключение:

Ако само три отбора участват в състезанието и класирането не може да бъде определено след прилагането на гореизброените критерии (головото съотношение, получено след деление, е еднакво), то броят на отбелязаните точки ще определи класирането.

Пример:

Резултати между А, Б, В:	А срещу Б	82-75
	А срещу В	64-71
	Б срещу В	91-84

Отбор	Играни срещи	Победи	Загуби	Точки	Голова разлика	Голово съотношение
A	2	1	1	3	146-146	1.000
B	2	1	1	3	166-166	1.000
B	2	1	1	3	155-155	1.000

Крайно класиране:

1-ви	B-отбелязани 166 точки
2-ри	B-отбелязани 155 точки
3-ти	A-отбелязани 146 точки

Ако продължава да съществува равенство между отборите и след прилагането на горния критерий, се тегли жребий за крайното класиране. Начинът за тегленето му се определя от комисаря или от компетентната местна институция.

Г.3 Други примери за приложение на правилото за класирането:

Г.3.1 Два отбора с равен брой точки и само една играна среща помежду им.

Отбор	Играни срещи	Победи	Загуби	Точки
A	5	4	1	9
B	5	4	1	9
B	5	3	2	8
Г	5	2	3	7
Д	5	2	3	7
E	5	0	5	5

Победителят от срещата между A и B се класира на първо място, а победителят от срещата между Г и Д се класира на четвърто място.

Г.3.2 Два отбора с равен брой точки и две срещи, играни помежду им.

Отбор	Играни срещи	Победи	Загуби	Точки
A	10	7	3	17
B	10	7	3	17
B	10	6	4	16
Г	10	5	5	15
Д	10	3	7	13
E	10	2	8	12

Резултати между A и B:

Г.3.2.1 A печели двете срещи:

1-ви	A
2-ри	B

Г.3.2.2 Всеки от двата отбора печели по една среща:

A срещу B	90-82
B срещу A	69-62

Голова разлика:	A	152-151
	B	151-152

Г.3.4 Повече от два отбора с равен брой точки:

Отбор	Играни срещи	Победи	Загуби	Точки
А	5	3	2	8
Б	5	3	2	8
В	5	3	2	8
Г	5	3	2	8
Д	5	2	3	7
Е	5	1	4	6

Прави се втора таблица за класиране, като се вземат под внимание само резултатите от срещите между четирите отбора с равен брой точки.

Има две възможности:

Отбор	I		II	
	Победи	Загуби	Победи	Загуби
А	3	0	2	1
Б	1	2	2	1
В	1	2	1	2
Г	1	2	1	2

В случай I:

1-ви А

Класирането на Б, В и Г се определя както в пример Г.3.3 по-горе.

В случай II:

Класирането на А и Б, както и на В и Г се определя както в пример Г.3.2 по-горе.

Отбор, който без основателна причина, не се яви в определеното за започване на срещата време или напусне игралното поле преди нейния край, губи срещата служебно и получава нула (0) точки за класирането.

В допълнение на това, Техническата комисия може да реши да постави този отбор на последното място в класирането. Тази мярка се прилага автоматически, ако има повторение на постъпката от същия отбор. Все пак, резултатите от играните от този отбор срещи, остават валидни за получаване на крайното класирене в състезанието.

Забележка: Настоящите **Официални състезателни правила по баскетбол** представляват пълен и точен превод на английския оригинал, издаден от Международната федерация по баскетбол /ФИБА/ през 2008 г. За изписването му на български език е ползван почти целия текст на българското издание от 2004 г., дело на Националната съдийска колегия по баскетбол. Добавени са всички нови текстове, валидни след 01.10.2008 г. и са направени някои допълнения, редакции и корекции.

Борислав Пелтеков
 Международен съдия на ФИБА